

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby

Kolekce kožených doplňků s paličkovanou krajkou

Bakalářská práce

Autor: Zuzana Havlová
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Textilní tvorba
Vedoucí práce: doc. M. A. Mgr. Mária Fulková

Zadání bakalářské práce

Autor: Zuzana Havlová

Studium: P131332

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Textilní tvorba

Název bakalářské práce: **Kolekce kožených doplňků s paličkovanou krajkou**

Název bakalářské práce AJ: The collection of leather accessories with bobbin lace

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce je zaměřena na kožené doplňky. Teoretická část mapuje historii zpracování kůže. Praktická část pozůstává z kolekce kožených doplňků originálně zpracovaných s použitím techniky paličkové krajky. Rozsah práce - 3 tašky.

FLORIÁNOVÁ, Olga, Kůže: zpracování a výrobky, 1. vyd. Praha: Grada, 2005 ISBN 80-247-1091-9.

MÚČKA, Pavol a Ján BAJZÍK. Chemická technologie kůže 1 pro II. a III. ročník SPŠ koželužské. Praha 1987.

BLAŽEJ, Anton. Technologie kůže a kožešin. Praha, 1984.

KUBELKA, Václav. Zpracování kůže v dějinách lidstva. I. díl, Brno 1947.

KUBELKA, Václav. Zpracování kůže v dějinách lidstva. II. díl, Brno 1948.

MASNER, Liboslav. Koželužství: vydělávání a barvení kožišin: výroba náhražek usní. 1. vyd. Gottwaldov: Tisk, 1948.

MASNER, Liboslav. Německé koželužství. Česko: L. Masner, 1948.

OTTIGER, Helmut a Ursula REEB. Vydělávání kůží a kožešin, 1. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5138-2

DOMANJOVÁ, Ivana. Paličkování III. krajky z netradičních materiálů. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4779-8.

OSBORNE, Richard. Things to make with LEATHER. 2. vyd. California, 1973.

Garantující pracoviště: Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: doc. M.A. Mgr. Mária Fulková

Oponent: Bc. et Bc. Věra Prášilová

Datum zadání závěrečné práce: 10.2.2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně a uvedla všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Podpis:

Poděkování

Tato práce by nevznikla bez přispění několika osob, kterým bych velice ráda poděkovala. Především vedoucí mé práce doc. M. A. Mgr. Márii Fulkové, která mi poskytla odborné vedení. Díky patří také panu Benjaminu Hrubešovi za doporučení literatury k tématu a vhodného materiálu pro výrobu. Také bych velice ráda zmínila paní Danu Sachlovou, která mi pomohla s konečnou realizací a poskytla odborné rady z oboru brašnářství. Nemohu také opomenout mou rodinu a přátele, kteří mi poskytli prostory a podporu pro úspěšné dokončení této práce.

Anotace

HAVLOVÁ, Zuzana. *Kolekce kožených doplňků s použitím paličkované krajky*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2017. 69 s. Bakalářská práce.

Tato bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. Obsahem literární části je stručná historie použití kůže v dějinách lidstva. Má za cíl přiblížit zpracování kůže, než se k nám dostane hotová useň pro další výrobu. V praktické části jsem si dala za cíl propojit kůži s některou textilní technikou. Vytvořila jsem kolekci tří tašek, na kterých je použita technika paličkované krajky. Toto spojení vypadá zajímavě a velice elegantně. Celý postup práce při navrhování a výrobě je zde popsán a obrazově přiložen.

Klíčová slova: kůže, paličkovaná krajka, šití, taška

Annotation

HAVLOVÁ, Zuzana. *The collection of leather accessories with bobbin lace*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2017. 69 pp. Bachelor Degree Thesis.

This bachelor thesis is divided into two parts. The content of the literary part is a brief history of the use of leather in the human history. It aims to get closer to the leather before we get the ready-made leather for our next production. In the practical part, I aimed to connect leather with some textile technology. I created a collection of three bags in which the technique of bobbin lace. This connection looks interesting and very elegant. The entire process of design and production is described and illustrated here.

Keywords: leather, bobbin lace, sewing, bag

Obsah

Úvod	8
LITERÁRNÍ ČÁST	9
1 Kůže – historie zpracování	9
1.1 Fyziologie kůže	12
1.2 Dělení kůží	13
2 Koželužství	15
2.1 Výroba holiny a činění	15
2.2 Úpravy usní	19
2.3 Dělení usní	21
PRAKTICKÁ ČÁST	23
1 Výběr tématu	23
2 Tvar tašky	24
2.1 Dotazník – Kožené brašny, tašky a kabelky	25
3 Tvar a motiv paličkované krajky	26
4 Materiálové zkoušky	29
4.1 Paličkováná krajka	29
4.2 Model a střih tašky	29
4.3 Nákup materiálů	31
4.4 Vyřezání jednotlivých dílů z kůží	32
5 Paličkování	33
6 Šití	34
Závěr	36
Seznam použité literatury	37
Související literatura	38
Přílohy	39

Úvod

Ve své bakalářské práci jsem se rozhodla propojit textilní techniku paličkování pro ni s ne příliš obvyklým materiálem – kůží. Toto propojení je nepříliš známé, popisuje a vysvětluje ho na několika stránkách své knihy paní Ivana Domanjová (Paličkování III: krajky z netradičních materiálů).

V *Literární části* se věnuji popisu, jakými procesy kůže po stažení ze zvířete prochází, než se k brašnāři dostane useň, z které je kožedělný výrobek vytvořen. K této části náleží Příloha A – Obrazová dokumentace k literární části.

Cílem této práce je zhotovit kolekci kožených doplňků – kolekci tří tašek, na kterých bude použita textilní technika paličkování. V původních návrzích jsem chtěla použít klasickou paličkovanou krajkou, která by byla přiháčkovaná nebo přišita na víku brašny. Nakonec jsem se rozhodla zkombinovat v paličkované krajsce obuvnickou nit a barevné kožené pásky/řemínky.

Celý proces výroby a návrhů paličkováných „krajek“ do hovězí usně a následné vytvoření celé kolekce je popsán v *Praktické části* a obrazově přiložen v přílohách B až F. Součástí této práce jsou tři kožené tašky.

LITERÁRNÍ ČÁST

1 Kůže – historie zpracování

Zpracování kůže je nejspíš jedna z řemeslných dovedností, které si člověk ve své historii osvojil mezi prvními. Můžeme se domnívat, že pouze zbraň nutná k ulovení zvíře byla dříve než kožený oblek.¹ Kůže se tedy dá považovat za jeden z nejstarších materiálů, které člověk začal využívat již v pravěku. Lidé lovili zvířata především kvůli masu, ale z uloveného zvířete využívali i odpad, jako jsou například vnitřnosti, kůže, kosti atd.² Kůže se tak stala nedílnou součástí lidských životů.

Člověk kůži potřeboval nejen na oděv, obuv, ale i pro výrobu předmětů denní potřeby. Nejprve používal kůži surovou, kterou stáhl z uloveného zvířete. Při oblékání pokládá kůži chlupem dovnitř pro zahřátí, rub kůže jej chránil před přírodními živly a poskytl mu jistou ochranu i před primitivními zbraněmi nebo zuby zvířat.

Kůže jakožto organický materiál ale podléhala rychlé zkáze. Suchá kůže rychle tvrdne a stává se neohebnou, mokrá naopak zahnívá a páchne. Je tedy nutné ji zakonzervovat. Nevíme jistě jakým způsobem přišel pravěký člověk na činění kůže, můžeme se ovšem domnívat, že jako první bylo činění kůže tukem. V tomto procesu nahrazuje vodu v kůži tuk, který tak činí kůži měkčí a trvanlivější. Tomuto způsobu činění kůže napomáhalo mnutí a žvýkání kůží. Odstranily se tak zbytky po stahování kůže z těla zvířete. Následné sušení kůží nad ohněm rozpustilo zbylý tuk, který se vsakoval do sušších míst kůže. Velice často se také využíval mozek zvířete, který usnadnil rozptýlení tuku ve vodě a jeho následní pronikání do kůže. Tento proces dnes označujeme jako tukočinění – zámišnictví.

Kromě tuku se kůže dali činit také v kamencových jezírkách, která jsou napuštěna solí a síranem hlinitým, kde se kůže máčela. Taková jezírka nalezneme kupříkladu v pouštích v Egyptě. Tento postup činění kůží později nazýváme jako jirchárství.

Třetí způsob činění kůží je rostlinnými třísly. V teplejších krajinách, kde rostly hojně stromy třísločné (například dub, kaštan, akát) mohl pračlověk využívat kůru, plody a listy.

¹ KUBELKA, Václav. *Zpracování kůže v dějinách lidstva, I. díl*. Brno, 1947, s. 9

² Tamtéž s. 3-4

Nezávisle na sobě dovedly všechny národy činění kůží k jisté dokonalosti. Tyto postupy se v kožedělném průmyslu používají i dnes, ale v modernějším provedení.³

Informace o zpracování kůží v pravěku získáváme především z nástěnných maleb, archeologických nálezů, ale i studiem národů, které stále používají původní postupy.⁴

Už lidé v pravěku dokázali z kůže vyrobit různorodé kožené předměty. Hlavní byl samozřejmě oděv. Odívání do kůže se ovšem liší podnebím, v jakém člověk žil. V drsném podnebí, na severu, bylo účelem zahřát se a ochránit. Naopak v tropických zemích, kde byla tepla dostatek, se přikrývali lidé kůží na ochranu proti dešti, hmyzu a jiným důvodům. Mezi ty by se daly řadit pověry a stud. Takovýto oděv často nezakrýval celé tělo, nýbrž jen jeho části. Další účel odívání byl společenský – okrasný. V tomto případě směřovaly chlupy zabytého zvířete ven, jako důkaz statečnosti. Jen silný muž mohl zabít medvěda nebo leoparda. Později se nošení určitých druhů kožešin stalo jistou výsadou.⁵

Kromě oděvu a přikrývek dokázal pračlověk vyrobit také jednoduché stany, různé řemínky na uvazování, vaky atd. Pokud bylo kožišiny potřeba sešít, navrtali se do ní pomocí primitivního šídla (v pozdějších dobách bronzového, železného) dírky a kůže se sešily jehlou. Protože pračlověk ještě neznal textilní látky, dá se s určitostí tvrdit, že jimi byli sešívány kožené oděvy, obuv atd. Jako nit sloužily většinou zvířecí šlachy, střeva, na hrubší práci i kožené řemínky. Jiným způsobem spojení kůže bylo pomocí kostěných jehlic a špendlíků – dodnes tak činí severští Indiáni a Eskymáci.⁶

Vývoj evropského pračlověka byl ovlivněn kulturami z Východu. K tomuto působení docházelo díky kupeckým cestám, které propojovaly takřka celý svět. Kůže a kožené předměty se brzy staly díky své všestranné použitelnosti vhodnými předměty k výměnnému obchodu i platidlem.

Zatím nejstarší nález kožených předmětů, který můžeme bezpečně identifikovat, byl objeven roku 1991. Jde o mumii muže z alpského ledovce známého pod jménem Ötzi. Zemřel před 5300 lety během mladší doby kamenné a je tak nejstarší dochovanou mumii. Kromě jiného u něj byla objevena také kožešinová čepice, zbytky oblečení z usní a kožešinová obuv.⁷

³ Tamtéž s. 8-12

⁴ FLORIÁNOVÁ, Olga. *Kůže: zpracování a výrobky*. Praha, 2005 s.11

⁵ KUBELKA, Václav. *Zpracování kůže v dějinách lidstva, I. díl*. Brno, 1947, s. 16

⁶ Tamtéž s. 18

⁷ Ötzi: Archeologický detektivní příběh [film]. Režie: Christiane SPRACHMANN. Rakousko, 2011

O tukočinění se můžeme dočíst také v Homérově Illiadě (800 let př. n. l.).⁸ Prameny z období 800–500 let před naším letopočtem označují kožené výrobky především jako produkty orientální. Také archeologické vykopávky z Egypta z doby 3000 let před naším letopočtem dokládají používání vyčiněných usní.⁹ O způsobech zpracování kůže a následné vytváření kožených předmětů nemáme z období Egypta žádné písemné dokumenty. Zmínku o kožených předmětech nalezneme pouze v popisu běžného života. Jedinými doklady tak zůstávají fresky v hrobkách faraonů. Jednu takovou můžeme nalézt v hrobě Rekh-mi-Re (obr. 1), který pocházel z 18. dynastie (asi 1450 před Kristem). Egypťané používali kůže z chovu dobytka, ale také z divoké zvěře. Jednalo se o kůži lví – tu nosívali už králové I. dynastie jako důkaz důstojnosti, později nosili kůže panterí, dále pak kůže liščí, gazelí, ale i hadí. Kůže z hrocha byla velice často použita při výrobě štítů, helem a bičů.¹⁰

V období 500–300 let před naším letopočtem se koželužství rozmáhalo v bohatých řeckých městech.¹¹ Řekové se koželužství naučili od orientálních kultur. Brzy se ve zpracování kůže staly mistry své doby. Jejich výrobky byly velice kvalitní a žádané. Surovou kůži považovali Řekové za oděv barbarů. Činění kůží se lišilo jejím následným použitím a sociálním zařazením majitele. Chudá společenská vrstva nosila kůže tukočiněné, které byly ošetřené nasycenými tuky. Pokud byla kůže ošetřena nenasyčenými tuky, jako je například tuk velrybí, nazýváme tento proces zámišnictví. Nejvyšší společenské vrstvy se oblékaly do světlých jirchářských usní. Ty byly znakem luxusu, protože se daly snadno barvit. Barvení se provádělo rovněž pomocí tříslovin, nejčastěji z mořeny barvířské, lotosu či šafránu. Římané převzali a užívali pracovní postupy zpracování kůže od Řeků a zdokonalili je. Dokladem toho je i zachovalá koželužská dílna v Pompejích včetně náradí, které je velice podobné těm dnešním. V Řecku i Římě se kůže užívala především na užitkové předměty, k výrobě plachet, které postupem času nahradily textilní, tak i na zbroj a obuv. Usně a kožešiny se také často využívaly k čalounění.¹²

⁸ FLORIÁNOVÁ, Olga. *Kůže: zpracování a výrobky*. Praha, 2005 s.11

⁹ KUBÁT, Ladislav a Hana PAŘILOVÁ. *Kůže, usně, kožešiny a kožené výrobky: textilní zbožíznalství*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013 s. 6

¹⁰ KUBELKA, Václav. *Zpracování kůže v dějinách lidstva, I. díl*. Brno, 1947 s. 19-24

¹¹ KUBÁT, Ladislav a Hana PAŘILOVÁ. *Kůže, usně, kožešiny a kožené výrobky: textilní zbožíznalství*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013 s. 6

¹² KUBELKA, Václav. *Zpracování kůže v dějinách lidstva. II. Díl*. Brno 1948, s. 4-15

Postupy zpracování kůže se nemění až do přelomu 18. a 19. století. Do této doby byly používané přírodní materiály.¹³ Díky chemickému průmyslu se začíná zavádět tzv. chemické činění. Chlupy z kůže se začaly odstraňovat vápenitým loužením. Zdokonalený parní stroj byl využíván i v koželužských dílnách. První takovou v rakouské říši byl Sekyrův podnik v Kostelci nad Orlicí.¹⁴ Jako první u nás zavedly chromočinění firmy Jelínek z Velkého Meziříčí a Budischovský v Třebíči. Chromočinění je vyčiňování solemi chromu, které činí kůži, zlepšují její vlastnosti jako je měkkost, trvanlivost, odolnost proti vodě. Usně takto činěné bývají méně tažné než usně činěné hlinitými solemi.¹⁵

Roku 1920 byl založen v Brně Výzkumný ústav pro koželužský průmysl. První republiková průmyslová škola koželužská byla založena v roce 1924 v Hradci Králové. V současné době je v provozu pouze několik koželužen například v Otrokovicích, Solnici atd. Avšak většina kůží se v dnešní době do České republiky dováží ze zahraničí.

1.1 Fyziologie kůže

Kůže u obratlovců má tři složky – pokožku, škáru a podkožní vazivo. Pokožka je vrstva buněk, která má dvě složky. Horní část pokožky tvoří zrohovatělé buňky – šupinové destičky, spodní část živé buňky – u vydělané kůže tvoří lícovou stranu. Škára je nejpodstatnější část kůže v koželužství, tvoří 70-80 % celkové tloušťky kůže. Nejtlustší škáru má hovězí kůže. Je to vazivová část kůže. Z této části kůže se vyrábí i klich. Podkožní vazivo se skládá z tukové vrstvy, vazivové blány a podkožního vaziva. Slouží jako izolační vrstva.¹⁶ Pokožka a podkožní vazivo se při zpracování kůže odstraňuje.¹⁷ Kůže plní několik funkcí – udržuje teplotu, vylučuje odpadní látky, zprostředkovává hmatové podněty, brání organismus proti mikrobiálním napadením a mnoho dalších. U zvířat je pro ochranu důležitá také vrstva srsti, perí, šupin nebo bodlin.

¹³ Činění kůží a kožešin | livinghistory.cz. livinghistory.cz [online]. Dostupné z: <https://livinghistory.cz/node/410>

¹⁴ BAJZÍK, J., MÚČKA, P., *Chemická technologie kůže I pro II, a III, ročník SPŠ koželužské*. Praha 1987 s. 17

¹⁵ FLORIÁNOVÁ, Olga. *Kůže: zpracování a výroby*. Praha, 2005, s.74

¹⁶ VEVEŘKA, Václav. *Odborná nauka obuvnická*. Praha: Emanuel Stivín, 1913, s.43

¹⁷ BAJZÍK, J., MÚČKA, P., *Chemická technologie kůže I.*, s. 24.

Chemické složení kůže tvoří voda 50-70 %, bílkoviny 33-35 %, tuky 0,5-50 %, minerální látky 0,25-0,65 %.¹⁸ Struktura a vlastnosti kůže se liší podle mnoha ukazatelů. Důležitá je síla škály pro další kožedělné zpracování. Kvalitu a sílu škály kromě druhu zvířete určuje také jeho stáří, pohlaví aj.¹⁹ Srst tvoří chlupy, které vyrůstají z chlupových váčků a pronikají až do škály. Pro znázornění obrázků příčného řezu hovězí kůže (obr. 2.).

1.2 Dělení kůží

Jak již bylo řečeno, kůže se dá dělit podle několika hledisek. Nejvíce se setkáváme s dělením podle druhu zvířete:

- Hovězina je nejběžnější a nejvíce zpracovávaná kůže, pochází z dospělého hovězího dobytka. Většinu plochy tvoří jadrná kůže, která je hustě propletená.²⁰
- Vepřovice je druhá nejvíce používaná kůže, hned za hovězinou. Na lícové straně má výraznou kresbu.
- Teletina je kůže z telat sajících mléko, má jemný líc. Pro svůj vzhled a kvality patří k dražším kůžím. Je menší nežli hovězina.²¹
- Hadí kůže je z jedovatých i nejedovatých hadů. Typickým znakem je její vzorovaná kresba. Kůže z břicha a po stranách je méně vybarvena a má nižší kvalitu. Velikost kůže jako i u jiných zvířat určuje velikost zvířete z jakého je stažena.
- Pštroší kůže je jednou z nejdražších. Je typická svými „puntíky“ které na lícové straně zůstávají po peří. Ocasní pera nechávají zřetelnější dírky – puntíky, než krátká pera po těle pštrosa.²²

Důležité je také znát dělení kůží podle jakosti:

- Jadrná kůže – nejkvalitnější kůže s hustě propletenými vlákny
- Prázdna kůže – méně kvalitní s řídko propletenými vlákny

¹⁸ KUBÁT, Ladislav a Hana PAŘILOVÁ. *Kůže, usně, kožešiny a kožené výrobky: textilní zbožíznalství*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013 s.10

¹⁹ VEVEŘKA, Václav. *Odborná nauka obuvnická*. Praha: Emanuel Stivín, 1913, s.44-45

²⁰ KUBÁT, Ladislav a Hana PAŘILOVÁ. *Kůže, usně, kožešiny a kožené výrobky: textilní zbožíznalství*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013 s. 12

²¹ FLORIÁNOVÁ, Olga. *Kůže: zpracování a výrobky*. Praha, 2005, s.77

²² KUBÁT, Ladislav a Hana PAŘILOVÁ. *Kůže, usně, kožešiny a kožené výrobky: textilní zbožíznalství*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013 s. 13

- Padlice – kůže z uhynulého zvířete, obsahuje sraženou krev, která na vyčiněné kůži nechává stopy po žilách
- Rozpáraná kůže – kůže stažená, většinou s příčným řezem
- Nerozpáraná kůže – kůže stažená bez příčného řezu

Další dělení se týká již vyčiněných usní, které je popsáno v kapitole 2.3.

2 Koželužství

Kožedělný průmysl má několik odvětví výroby, nejčastěji označované jako prvovýroba a druhovýroba. Prvovýroba má dva hlavní obory: koželužský (zpracování kůže na useň) a kožešnický (zpracování kůže na kožešiny). Druhovýroba zpracovává usně a kožešiny na hotový výrobek. Obory patřící do druhovýroby jsou například obuvnictví, rukavičkářství, sedlářství, brašnářství, čalounictví aj.²³

Čerstvě staženou kůži je potřeba ihned zpracovat nebo zakonzervovat. Konzervace kůže zabraňuje hnilobným procesům, které nastávají okamžitě po zabití zvířete. Nejvíce používané jsou tři způsoby konzervace kůže.

1. Chlazení, při kterém se kůže vložená do nádoby zasype ledem.
2. Sušení kůže v napnutém stavu, kdy se obsah vody sníží přibližně o 20 %.
3. Solení pevnou solí či solným roztokem, zde se sníží obsah vody asi na 40 %.

Další možností je částečné začínění kůže, které bílkovinu a kolagen v kůži stabilizuje.²⁴ Způsob zvolení druhu konzervace kůže závisí také na druhu zvířete. Například králičí kůže je vhodná spíše pro sušení, teletina pro zasolení.

2.1 Výroba holiny a činění

Cílem toho procesu je pomocí chemických a mechanických operací vytvořit useň. Useň je materiál s novými – lepšími vlastnostmi. Řada těchto operačních procesů probíhá ve vodě, v mokré dílně. Použité postupy závisí na druhu surové kůže a následném účelu.

Nejprve je nutné ze surové kůže vyrobit holinu – zbavit surovou kůži pokožky a srsti.²⁵ Schéma mokrých procesů (obr. 3).²⁶

Námok: Zakonzervované kůže se namáčí ve vodě s ideální teplotou 12° až 18 °C (studená voda námok prodlužuje a nadměrně nabobtnává kůži, teplá urychluje hnilobné procesy). Dříve se kůže v námoku nechávala asi týden v námokové jámě zvané „kyselka“. Do vody se tak z kůže vyloučily všechny nečistoty z kůže, zbytky

²³ KUBÁT, Ladislav a Hana PAŘILOVÁ. *Kůže, usně, kožešiny a kožené výrobky: textilní zbožíznalství*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013 s. 8

²⁴ FLORIÁNOVÁ, Olga. *Kůže: zpracování a výrobky*. Praha, 2005, s.78

²⁵ KUBÁT, Ladislav a Hana PAŘILOVÁ. *Kůže, usně, kožešiny a kožené výrobky: textilní zbožíznalství*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013 s.16

²⁶ BLAŽEJ, Anton a kol., *Technologie kůže a kožešin*, Praha 1984, s.122

krve atp. Dnes se většinou před námokem z kůže ořezávají části nevhodné k dalšímu zpracování (obr. 4). Cílem tohoto procesu je kůži hydratovat tak dlouho, aby její stav byl odpovídající čerstvě stažené kůži. Vrací se tak zpět přibližně 70–75 % vody. Odstraňují se konzervační látky. Proces lze urychlit propráním před námokem, přidáním kyselých či alkalických smáčedel. Kůži je nutné po námoku proprat v čisté vodě.²⁷

Loužení: Propraná kůže, zbavená nečistot a dostatečně hydratovaná se loužila. Cílem bylo uvolnit jednotlivé chlupy od škáry a přimět ji k bobtnání. Bobtnáním se vláknitá struktura škáry rozděluje a díky tomu se kůže stává přístupnější chemikáliím.²⁸ Přibližně až do počátku 19. století se k tomuto procesu používala zahnívající lidská moč. Pak se používal výluh z popela a později loužení ve vápenných luzích – vápenné mléko (rozmíchané hašené vápno). Po osmi až čtrnácti dnech jsou póry otevřeny natolik, že se kořínky chlupů uvolňují o mnoho snáze. Následuje důkladné proprání kůže v kyselině mléčné a kyselině solné, protože vápno způsobuje rozklad kůže.²⁹

Odchlupování: Mechanická operace odstraňování chlupů a pokožky kůže z lícové strany. V dnešní době se používá odchlupovací stroj s tupými mosaznými noži.³⁰ Při ručním odchlupování se používá prohnutý nůž – rohovač a kůže je položena na koželužské koze. Kromě chlupů se ze srsti odstraňuje přebytečná vápenná voda. Kůže se opět ponořily do vody, lépe do tekoucí, kde se poslední zbytky vápna vymyly.³¹

Mízdření: Po jednom až třech dnech a kůže z vody vyjmuly. Při mízdření se opracovává rub kůže. Zbavuje se zbytků podkožního vaziva aj. Mechanicky se provádí na mízdřících strojích s ostrými spirálovými noži. Pokud se kůže zpracovává ručně, položí se na koželužskou kozu a skoblou se z rubu odstraní zbytky svalů, blan atd., kterým se jinak říká mázdra. Tento vznikající odpad se zpracovává na klich. Telecí klichovka se používá při výrobě želatiny. Kůže takto očištěna se ponořila na dvacet čtyři hodin do vody.³²

²⁷ KUBÁT, Ladislav a Hana PAŘILOVÁ. *Kůže, usně, kožešiny a kožené výrobky: textilní zbožíznalství*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013 s.16

²⁸ BLAŽEJ, Anton a kol., *Technologie kůže a kožešin*, Praha 1984, s.125

²⁹ VEVEŘKA, Václav. *Odborná nauka obuvnická*. Praha: Emanuel Stivín, 1913, s.56

³⁰ KUBÁT, Ladislav a Hana PAŘILOVÁ. *Kůže, usně, kožešiny a kožené výrobky: textilní zbožíznalství*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013 s. 17

³¹ FLORIÁNOVÁ, Olga. *Kůže: zpracování a výrobky*. Praha, 2005, s. 79

³² KUBÁT, Ladislav a Hana PAŘILOVÁ. *Kůže, usně, kožešiny a kožené výrobky: textilní zbožíznalství*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013 s. 17

Omykání: V tomto procesu musíme kůži zbavit zbytků podrostu a pokožky. Také je nutno zbavit se všech použitých chemikálií, mýdel. Tyto látky by způsobily špatné vyčinění holiny a popraskání líce.

Štípání: Upravuje a sjednocuje tloušťku kůže, vznikají tak různě veliké odřezané pásy kůže – štípenky. Ty se dále využívají jako plnohodnotný materiál. Sjednocením tloušťky se urychluje činění a zlevňuje ho, neboť se při něm používá méně chemikálií. Štípenka se dá vyčiňovat i odpadem po činění. Štípání se provádí na štípacích strojích, který kůži po celé délce najednou z rubu seřízne.

Odvápňování: Velice často se používají při odvápňování anorganické kyseliny (např. kyselina sírová), organické kyseliny (např. kyselina mravenčí), a neutralizační soli, což je síran amonný. Nedokonalé odvápnění znehodnocuje usně, dělá je tvrdé s lámavým lícem.

Moření: Zajišťuje měkkost a vyšší tažnost. Uvolňují se pigmenty, líc holiny je jemnější. Rozpouštějí se zbytky pokožky a srsti. Dříve se mořilo pomocí trusu slepičího, holubího, ale i psiho. Tento postup byl neměnný až do konce 19. století, kdy byl nahrazen rozemletými žlázami slinivky břišní (telecí, hovězí, vepřové).

Piklování: Roztok, kterým je nutno okyselit činící lázeň se nazývá pikl (roztok kyseliny s neutrální solí). Kdyby se toto neučinilo mohlo by dojít k nestejněměrnému vyčinění, líc usně by byl stažený. Holina se tak napustí ochranou látkou a přistoupí se k samostatnému činění.

Činění: Proces fyzikálně-mechanické přeměny holiny na useň. Kolagenová vlákna je potřeba udržet stále volná – neslepená. Useň je pak odolnější proti vodě, enzymům a bakteriím, zachovává si trvalou pružnost, ohebnost a omak.³³ K činění se používají sloučeniny – činidla. Ty se dělí na dvě základní skupiny: organickou (např. tříslučinění) a anorganickou (např. chromočinění).

Činění tříslím – při tříslučinění přírodními třísliviny se používají tříslivé výtažky z listů, plodů, kořenů, kůry atp. Ve většině případů se pracuje se směsí několika typů rostlinných třísliviny. Je možno použít také syntetické tříslivo – syntan. Třísliviny vytvářejí s kolagenem nepravé vazby, kolagenová vlákna obalují a zabraňují/zpomalují biodegradaci. Přírodními třísliviny se činí dnes hlavně spodkové usně, podšívky a některé galanterní a technické usně. Jámové činění je jednou z nejstarších metod činění, používají se dva způsoby. Uzavřený způsob

³³ KUBÁT, Ladislav a Hana PAŘILOVÁ. *Kůže, usně, kožešiny a kožené výrobky: textilní zbožíznalství*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013. s. 17

a protiproudový způsob. Uzavřený způsob je vhodný spíše pro malovýrobu či pro činění speciálních usní. Je to vlastně způsob jednoláznového činění.

„Na dno jámy se nasype asi 20 cm rozemletého třísliwa (např. dubové kůry) a na tuto vrstvu se rozprostře holina licem nahoru. Nasype se na ni opět vrstva třísliwa a další holina se položí ocasem na levou zadní nohu předešlé kůže. Kůže se rozprostírají mísovitě na dně jámy a jednotlivé vrstvy se prokládají tříslivem, dokud není jáma naplněná. Potom se povrch kůží pokryje deskami a zatíží se. Do jámy se napustí koncentrovaný roztok břechky měděnou trubicí, vedoucí ke dně jámy. Na jednu hovězinu je potřeba asi 20 kg třísliwa. V jámě se kůže nechají delší dobu, často 2 až 3 měsíce.“³⁴ (břečka = roztok určený k jednotlivému typu činění)

Činění minerálními látkami – jinak nazývané chromočinění či jirchářství. Usně takto vyčiněné mají vysokou tažnost. Dovednost vyčinit useň pomocí soli hliníku byla známa již v Antice. Dnes se používá spíše pro rukavičkářské usně a kožešnické výrobě. Činící vlastnosti chromu objevil nejspíše chemik Berzelius, původem ze Švédska.

„Činění probíhá v sudech, ve kterých se předtím holiny piklovaly. Část piklu, asi polovina se vypustí, zatímco holiny zůstanou v sudě. Činící břechka se připraví v zásobníku nad sudem. Celé množství břechky se rozdělí na tři díly. První díl se zředí trojnásobným množstvím vody. Asi po 30 minutách se přidá další díl břechky zředěný stejným množstvím vody. Po další půlhodině se vpustí zbývající díl břechky neředěné. Holiny se točí 4 až 10 hodin, potom se sud zastaví a holiny zůstanou v sudě asi 12 hodin. Druhý den se přidá roztok hydrogenuhličitanu sodného a začíná otupování. Po zkoušce pročinění se mohou usně vyjmout.“³⁵ Zkouška pročinění se provádí naříznutí usně nožem.

Činění tukem – také nazývané zámišové činění. Nejspíše první (nejstarší) způsob činění kůží. Odstranění vody z kůže a zaměnění ji za tuk zabraňuje zahnívání kůže. Nejlepší jsou nenasycené mastné kyseliny (rybí a velrybí tuk, některé rostlinné oleje aj.). Tento způsob činění se dnes provádí nejvíce u vysoké zvěře.

„Vlastní činění se provádí v nadbytku tuku (počítá se se spotřebou 100 až 150 g rybího tuku na 100 g hotové usně). Tuk se musí do kůže vpravit intenzivním mechanickým tlakem, valchováním v sudu nebo valše... Po valchování se kůže ukládají

³⁴ BLAŽEJ, Anton a kol., *Technologie kůže a kožešin*, Praha 1984, s. 223

³⁵ MEŘÍNSKÁ, Jarmila, ŠPRYNC, Eduard. *Materiály pro výrobu galanterního zboží pro 1. a 2. ročník SPŠ kožařské*, Praha, 1979. s. 50

*do beden, zakrývají se a nechají samovolně zahřát, Teplota nesmí překročit 40 °C, aby se usně nepoškodily. Častěji se kůže nechávají dozrát v sušárnách s řízenou teplotou, kde zůstanou 24 až 48 hodin při teplotě 40 °C. Pak následuje rozmáčení a praní s přídavkem uhličitanu sodného nebo amoniaku, kterým se zmýdelní část nenavázaného tuku. Následuje nové praní, neutralizace kyselinou mravenčí (methanovou) a ždímání.*³⁶

Činění aldehydy – činění probíhá v slabě alkalickém prostředí to ho odlišuje od jiných způsobu činění.

Kombinované činění – použito několik způsobu činění

2.2 Úpravy usní

Mezi běžné úpravy patří praní, neutralizace, barvení, mazání, plnění a dočiňování atd. K úpravě usní přistupujeme až po odležení, kdy dojde k dostatečné fixaci činidel na kožní vlákno.

Postruhování – stejně jako štípání sjednocuje tloušťku, provádí se na postruhovacích strojích po rubové straně holiny.

Neutralizace a praní – useň má po činění ve většině případech kyselé pH a je nutné ho neutralizovat. Jako neutralizační prostředky používáme hydrogenuhličitan sodný, mravenčan vápenatý atd. Neutralizaci provádíme v sudu (může mít děrované víko) a cílem této úpravy je dostatečně vyprat soli a předejít usně pro barvení a mazání. Nedostatečná neutralizace či nadměrná, způsobuje tuhost a lámavost líce usní, jedná se o nevratnou závadu usně.

Přečiňování a dočiňování – vyrovná se tak plnost lícové úpravy usně po celé její ploše, zlepšuje se omak. Je to jednou z metod plnění usně.

Plnění – velmi rozšířené je použití syntanů a speciální pryskyřice jako plnicího materiálu, zlepšují brousící vlastnosti usně.³⁷

Barvení – používáme několik druhů barviv: kationaktivní, anionaktivní, organická barviva, přírodní barviva. Barvení usně zlepšuje její konečný vzhled. Pozor si musíme dávat především nestejně vybarvení a skvrny na líci. Barvení provádíme v sudech nebo hašplích.

³⁶ BLAŽEJ, Anton a kol., *Technologie kůže a kožešin*, Praha 1984, s.226

³⁷ BLAŽEJ, Anton a kol., *Technologie kůže a kožešin*, Praha 1984, s. 300

Mazání – je velice důležité při výrobě měkkých usní s vysokou tažností a pevností v ohybu. Takto upravené usně jsou vhodné především pro rukavičkářský, oděvnícký a obuvnický obor koželužství. Usně mazané tukem získávají také vodovzdornost. Mazání se provádí vpravováním tuku či jiných změkčujících látek, které snižují povrchové tření vláken. Usně se mohou natírat nebo na několik minut ponořovat do rozehřátého tuku.

Vlhčení – usušené usně mají nízký obsah vlhkosti, jsou tvrdé, proto je nutné je přiměřeně vlhčit, aby byly vláčnější a poddajnější.

Měkčení – po vlhčení je možné useň mechanicky měkčit. Useň se ohýbá a roztahuje, čímž se zvětšuje konečná plocha kůže.

Žehlení – kůže se vyrovná a vyhladí, provádí se na deskových strojích.

Broušení – zjemňuje, očišťuje a vyhlazuje líc, takto se upravují usně velurové a nubukové, které tak získají jemný vlasový až sametový povrch, ty se brousí před barvením i po něm. Některým usním se brousí též rubová strana pro sjednocení.

Odprašování – odstranění usňové prachu.

Lícování – umělé vtlačování kresby líce. Jednotlivé kresby se vtlačují pomocí válců, vícebarevného efektu lze docílit přebarvením jednotlivých vtlačených vrstev.

Sušení – po všech procesech je nutné nechat usně uležet. Sušením se významně ovlivňuje budoucí kvalita výrobků, také probíhá fixace a dobíhají chemické reakce. Usně se suší na vzduchu, napínají se na rámy. Dnes je rozšířené nalepování usní lícovou stranou na velké skleněné či plastové nebo kovové plotny. Ty plynule putují tunelem s řízenou teplotou a vlhkostí. Sušení probíhá z jedné strany a výsledkem jsou rovné usně, které není potřeba ořezávat. V dnešní době máme možnost také vakuového sušení.

Vyrážení – provádí se téměř u všech typů usní, vyrovnává useň po celé délce, zlepšuje se tažnost, pevnost, pružnost, do jisté míry zvětšuje i plochu usně.

Impregnace – zvyšuje odolnost proti vodě, v oděru, vyšším teplotám, odolnost proti plísním. K impregnaci může použít příklad silikonové oleje. Tyto prostředky jsou běžně k dostání v obchodech s koženým zbožím.³⁸

³⁸ KUBÁT, Ladislav a Hana PAŘILOVÁ. *Kůže, usně, kožešiny a kožené výrobky: textilní zbožíznalství*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013. s. 19-20

2.3 Dělení usní

Usně stejně jako kůže můžeme dělit několika způsoby.

- Dělení je podle druhu kůží: useň z hovězíny – chromitě, tříselně nebo kombinovaně činěná, vhodná do všech odvětví; useň z teletiny – činěná stejně jako hovězína, může být též zámišová, drahá a luxusní kůže; useň z vepřovice – také chromitá, tříselná a kombinovaná, obuvnictví, galanterie; useň z koziny – zámišová, kombinovaná, rukavičkářství, oděvnictví; useň ze skopovice – totéž jako kozina; useň z divočiny – zámišová, chromitá nebo kombinovaná, oděvnictví, rukavičkářství; useň z pštrosa – kombinovaná, neluxusnější výrobky, galanterní; usně z plazů a ryb – kombinované, galanterní.
- Způsob činění: tříselná useň – vyčiněná třísly; chromitá useň – vyčiněná bazickými chromitými solemi; základní useň – vyčiněná tříselná useň dočiněná v ponorech a zásypech; kombinovaná useň – vyčiněna nejméně dvěma různými činidly; zámiš – kůže vyčiněná tuky; jichra – kůže vyčiněná solemi hliníku, useň vyčiněná aldehydy.
- Podle kožedělného oboru, pro který je určena: oděvnické usně, obuvnické usně, galanterní usně, technické usně, čalounické usně, autočalounické usně, rukavičkářské usně, sedlářské a brašnářské usně, useň na sportovní předměty, vazební useň, ochranné usně.
- Povrchové úpravy: useň bez úprav – přírodní či barvená useň, zachovalá kresba líce; useň s přírodním lícem – kresba líce je zachována, useň s broušeným lícem; hladká useň – lesklé/matové provedení, bez kresby líce; tlačaná useň – umělá kresba líce, jednobarevná i vícebarevná, lesklé i matové provedení, aj. typy usní.
- Způsob provedení: box – chromitá useň, hladký líc, z teletiny nebo hovězíny, vhodná na obuv a brašnářské výrobky; hlazenice – přírodní nebo barvená useň činěná třísly nebo kombinovaně, z hovězíny nebo vepřovice; spodková useň – z kruponu hovězíny, na spodky obuvi; juchta – původně obuvnická useň z teletiny, činěná vrbovou kůrou, vrchní díly obuvi; vašeta – méně jadrná kůže, žehlená úprava kůže, naprostá stálost zbarvení, těžká hovězína, čalounické použití; šagrén – chromtříselná

useň, žehlená; štípenková useň – ze štípenky, přírodní i barvená, broušená, umělá kresba líce; nubuk; velur aj.³⁹

- Způsobu krájení usně – na celé, půlky, krupony a půlkrupony (jadrná část kůže nebo usní oddělená od zbytku), krajiny (boky), nožiny, vaz.⁴⁰ (obr. 5)

Měření plochy usně – velikost je vždy zapsána na rubu kůže, prování se na kolíčkovém nebo elektronickém stroji, který změří přesně velikost usně, ta potom určuje cenu kůže.

Vážení – provádí se s technickými těžkými usněmi, které se prodávají podle hmotnosti

Měření tloušťky usně – provádíme tloušťkoměrem

Třídění usní – hodnocení a rozdělování usní podle jakosti

Balení – skládání vytríděných, změřených či zvážených usní do určených balíků, návinů nebo na plocho, ukládáme na palety, ochráníme je před vnějšími vlivy a připojujeme k nim potřebný popis.

³⁹ KUBÁT, Ladislav a Hana PAŘILOVÁ. *Kůže, usně, kožešiny a kožené výrobky: textilní zbožíznalství*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013. s.

⁴⁰ FLORIÁNOVÁ, Olga. *Kůže: zpracování a výroby*. Praha, 2005, s. 84

PRAKTICKÁ ČÁST

1 Výběr tématu

K výběru tématu mé bakalářské práce mě inspiroval studijní pobyt v Norsku, který jsem absolvovala ve třetím ročníku při studiu na Univerzitě Hradec Králové v rámci programu Erasmus+. V rámci svého pobytu jsem studovala textilní obor a obor dřevařství. Měla jsem zde možnost absolvovat i týdenní kurz výroby nože. Na tomto kurzu jsem si vlastnoručně ukovala čepel, kterou jsme následně leštili a brousili. Poté jsem si vyřezala rukojeť z olivového dřeva a na hotový nůž ušila kožené pouzdro (obrázek 1 a 2). Fotodokumentaci k praktické části naleznete v Příloze F – Vlastní fotodokumentace k praktické části.

Práce s kůží se mi zalíbila i přesto, že doposud jsem s tímto materiálem neměla mnoho zkušeností. Kůže se mi zdála velice zajímavý přírodní materiál, s kterým by toho šlo mnoho vytvořit.

S několika málo koženými vzorky jsem začala tvořit a zkoušet poddajnost materiálu. Rozhodla jsem propojit kůži s některou z textilních technik. Jako nejzajímavější v rámci mých možností mi připadala paličkovaná krajka, kterou jsem měla možnost se naučit během studia na Univerzitě Hradec Králové.

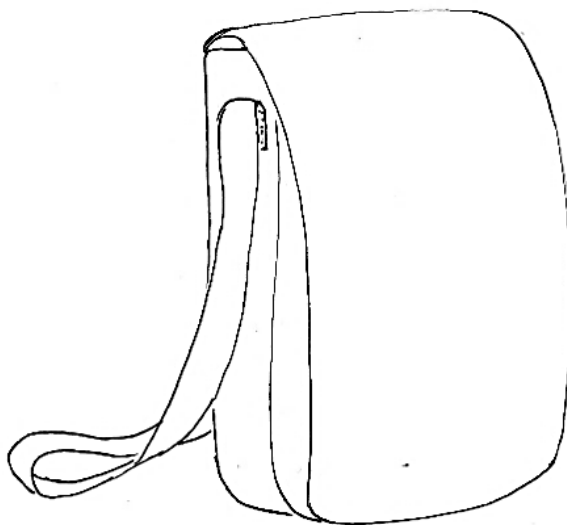
Při hledání podkladů jsem narazila pouze na dva zdroje, které paličkovaní a kůži zmiňují dohromady. Prvním byla kniha paní Ivany Domanjové: Paličkovaní III. Krajky z netradičních materiálů. V této knize je na několika málo stranách popsán postup práce, pro propojení paličkované krajky s plochou kůže a paličkovaní s koženými pásky. Druhým zdrojem byla internetová stránka paní Dany Mihulkové: www.lace.cz. Paní Dana paličkuje s koženými pásky a několika páry s obuvnickou nití.

Jako první mne napadla kolekce složená z kožené tašky, peněženky a pásku. Kolekce měla být propojena motivem paličkované krajky a barevností materiálu. Po několika konzultacích s vedoucí práce jsem se rozhodla kolekci pozměnit a vytvořit tři originální kožené tašky s paličkovanou krajkou.

1. Tvar tašky

Jako nejvhodnější místo pro paličkovanou krajku mě napadlo víko tašky nebo její přední část. Paličkovanou krajku jsem zkoušela umístit i na samotný popruh tašky, bohužel zde by se velmi namáhala a mohla by být velice rychle zničena. S paličkovanou krajkou se měnil vzhled i tvar kožené tašky. Zkoušela jsem krajku umístit na jednoduchou tašku i na tvarově složitější kabelku, jak můžete vidět v Příloze B – Návrhy tvarů tašek a vík.

Nejvhodnější pro krajku se mi zdála být jednoduchá taška s čistými liniemi, kde by krajka vynikla a stala se tak zajímavým prvkem na samotné tašce. Velikost tašky se mi zdála nejvhodnější okolo 20 cm na šířku, 30 cm na výšku a hloubku 7 cm. K tašce jsem se rozhodla zvolit stříbrné doplňky (vsuvky, přezky a zip), které neruší její vzhled. Základní barvu tašky a podšívky jsem zvolila hnědou, která podtrhuje charakter kůže jakožto přírodního materiálu.

Snažila jsem se při navrhování vycházet z vlastních požadavků, které mám při nákupu tašky nebo kabelky. Důležitá je pro mne především praktičnost a možnost tašku nosit při formálních i neformálních příležitostech. Abych si při svém navrhování a celkové tvorbě kolekce rozšířila obzory, byl mi vedoucí práce doporučen průzkum trhu. Zjistit jaké jsou požadavky potenciálních zákazníků.

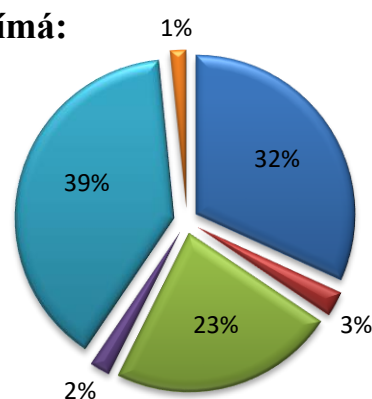
2.1 Dotazník – Kožené brašny, tašky a kabelky

Pro průzkum trhu jsem zvolila internetový dotazník. Jeho celé znění je přiloženo v Příloze C. Zaměřila jsem se v něm hlavně na získání informací, jaké nároky mají ostatní lidé při výběru tašky/kabelky. Celkem odpovědělo 200 respondentů, z toho 105 žen a 95 mužů během dvou měsíců. Vyhodnocení dotazníku mi velice pomohlo při konkretizaci tvaru a motivu pro paličkované krajky a celkového směru kolekce tašek.

Nedůležitějšími pro mne byli odpovědi na otázky číslo 4, 5 a 6. Zde přikládám jejich vyhodnocení.

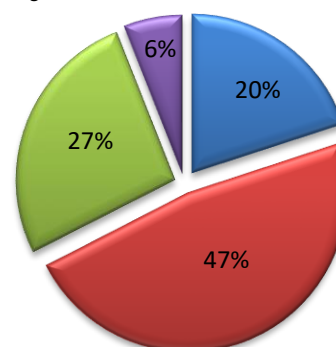
4. Při výběru tašky/kabelky Vás nejvíce zajímá:

- Vzhled
- Značka
- Cena
- Výrobce
- Praktičnost
- Jiná odpověď

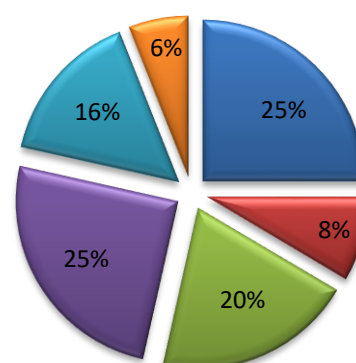
5. Čím by pro Vás měla být taška vizuálně zajímavá?

- Barva
- Tvar
- Zajímavá aplikace/prvek na ní
- Jiná odpověď

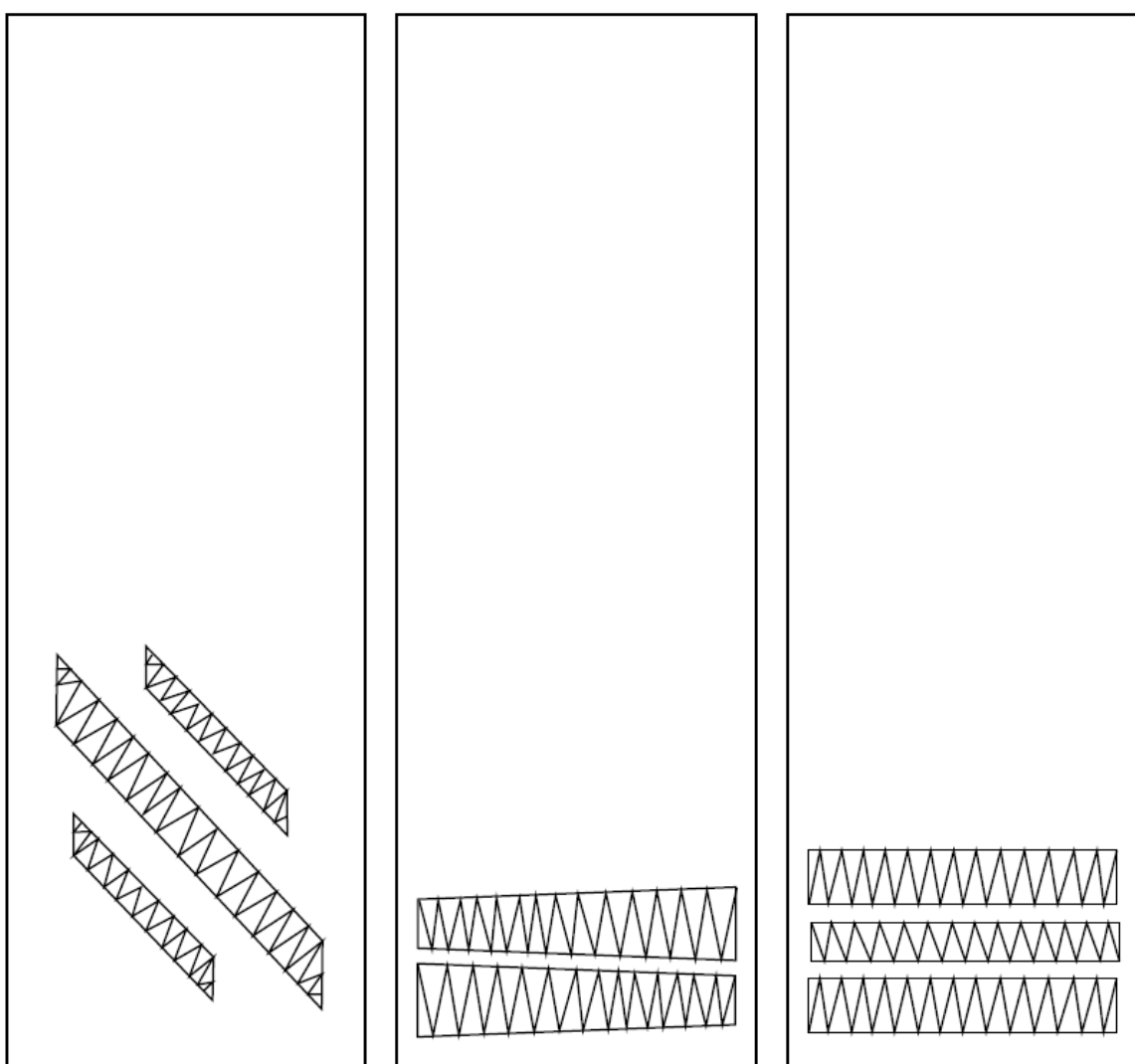
6. Líbí se Vám spíše:

- Geometrické motivy
- Florální motivy
- Konkrétní motiv (zvíře, nápis...)
- Kombinace
- Nic
- Jiná odpověď

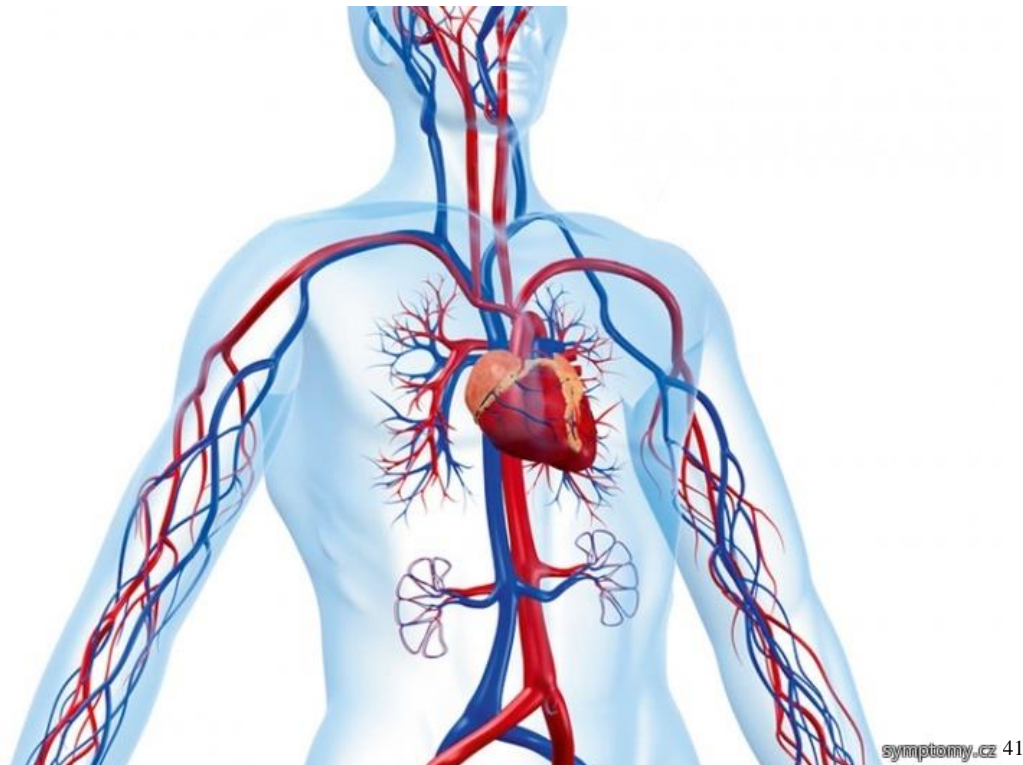

2 Tvar a motiv paličkované krajky

Po vyhodnocení dotazníku a vyřešení tvaru tašky jsem se vrátila zpět ke skicování. Nyní jsem začala návrhy tvořit v počítačovém programu, který mi nedovoloval zacházet do přílišných detailů a složitostí. To mi při navrhování velice pomohlo, držela jsem se tak jednoduchých, základních geometrických tvarů. Díky tomu jsem mohla poté paličkovanou krajku udělat zajímavější – složitější na pohled. Počítačové návrhy tvaru a umístění paličkované krajky jsou přiloženy v Příloze D. Ze kterých jsem s vedoucí práce vybrala tyto 3 nejzajímavější.

Inspiraci pro motiv paličkované krajky jsem našla v kůži samotné, při studiu fyziologie kůže. Byla jí cévní soustava. Krev a žíly, které jsou obsaženy ve škáře kůže. Vzájemné proplétání okysličených a neokysličených cév se tam stalo hlavním motivem při kreslení možných podvinků paličkované krajky.

Kromě pásků kůže jsem se rozhodla použít pouze jeden pár s obuvnickou nití. Tento pár slouží jako vodivý a na paličkované krajce by měl připomínat sinusoidu/křivku, kterou můžeme vidět například na přístroji při vyšetření EKG. Návrhy podvinků paličkované krajky jsou přiloženy v Příloze E.

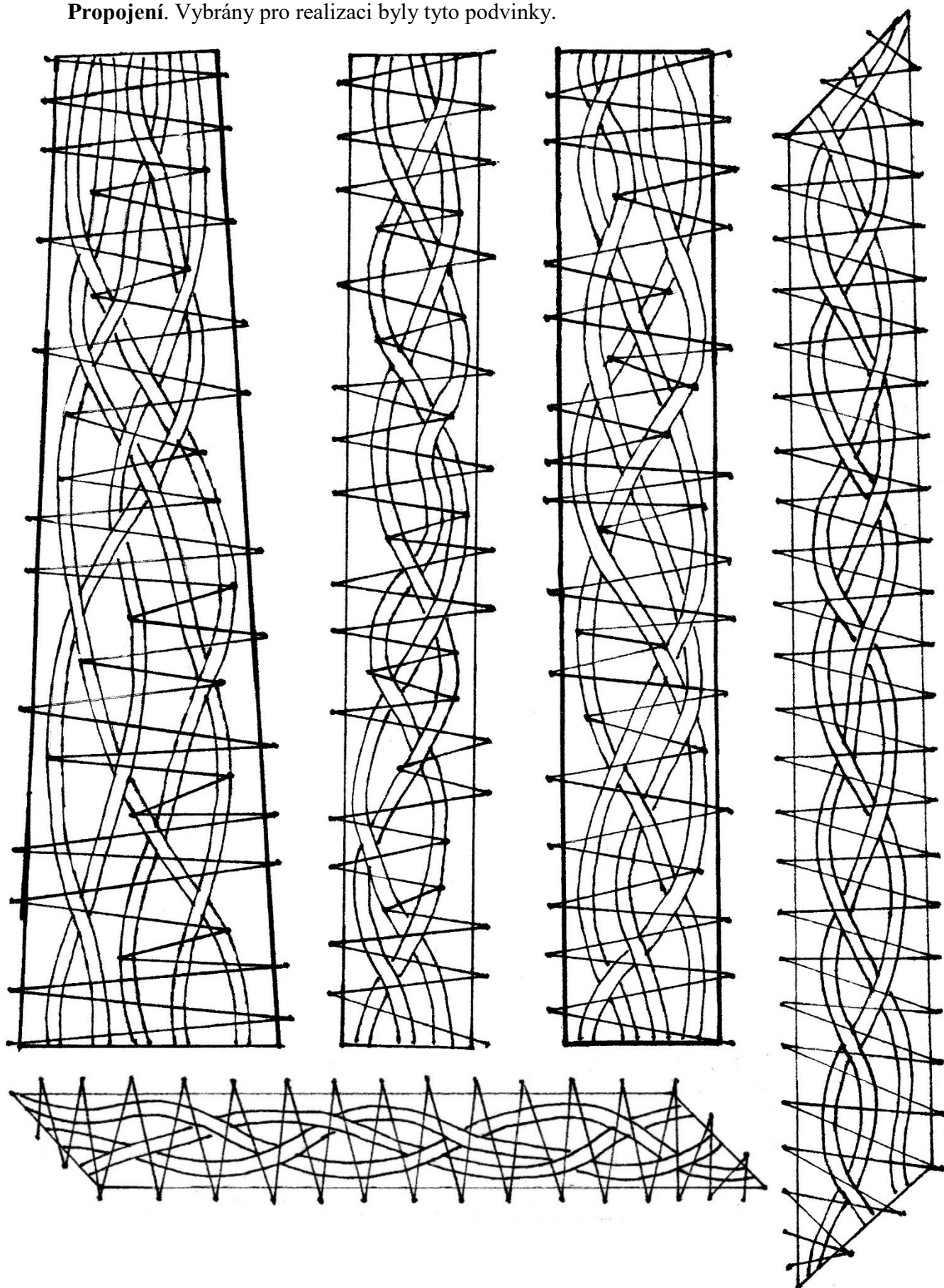

42

⁴¹ Převzato z: Příznaky nemocí [online]. Dostupné z: <http://www.symptomny.cz/anatomie/cevy/cevy.jpg>

⁴² Převzato z: PORUCHY TVORBY VZRUCHU [online]. Dostupné z: <http://www.ekg.kvalitne.cz>.

Díky těmto inspiračním zdrojům jsem celou kolekci tří tašek pojmenovala **Propojení**. Vybrány pro realizaci byly tyto podvínky.

3 Materiálové zkoušky

4.1 Paličkovaná krajka

Při svých pokusech o propojení paličkované krajky s kůží jsem vyzkoušela několik postupů. Paličkovanou krajku jsem se pokoušela naaplikovat na kůži, přišít ji na vyřezaný otvor v kůži. Nejvhodnější byl postup práce, který zmiňuje paní Domanjová ve své knize. Do předpřipravených dírek paličkovanou krajku během výroby přiháčekovat. Mé pokusy můžete vidět na obrázcích 3-5.

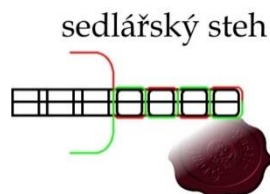
Při paličkování jsem pro zobrazení cév vybrala barevné pásky kůže, 3 mm široké. Použila jsem 4 různé odstíny. Tmavě červenou, růžovočervenou, kachní modř a zelenomodrou barvu.

Všechny použité podvinky na taškách jsem si nejprve vyzkoušela při použití totožných materiálů, z jakých byly poté tašky ušity, obrázky 6-8.

4.2 Model a stříh tašky

Pro výrobu modelu tašky jsem použila štípanou kůži – štípenku. Nejspíše se jednalo o štípanou kůži z vepřovice. Při vytváření modelu jsem musela stříh přizpůsobit omezenému množství materiálu. Hlavním cílem pro mne bylo ověření velikosti středového dílu tašky. Určení jeho správné velikosti a tvaru.

Upravený model (obrázek 9 a 10) jsem sešívala ručně Sedlářským/Ševcovským stehem. Tento steh se šije jednou nití, která má na obou koncích jehlu. Jehla se používá zahnutá nebo rovná s trojúhelníkovým hrotem. Jehlami šijeme najednou proti sobě. Níť (dratev) je pro toto šití nejvhodnější Sedlářská nebo Kovářská. Bývá nejčastěji z hlazeného lnu nebo z povoskovaného lnu. Tato nit má vysokou pevnost a při šití dobře klouže. Nit se kříží v dírkách spojovaného materiálu vytvořených šídlem.

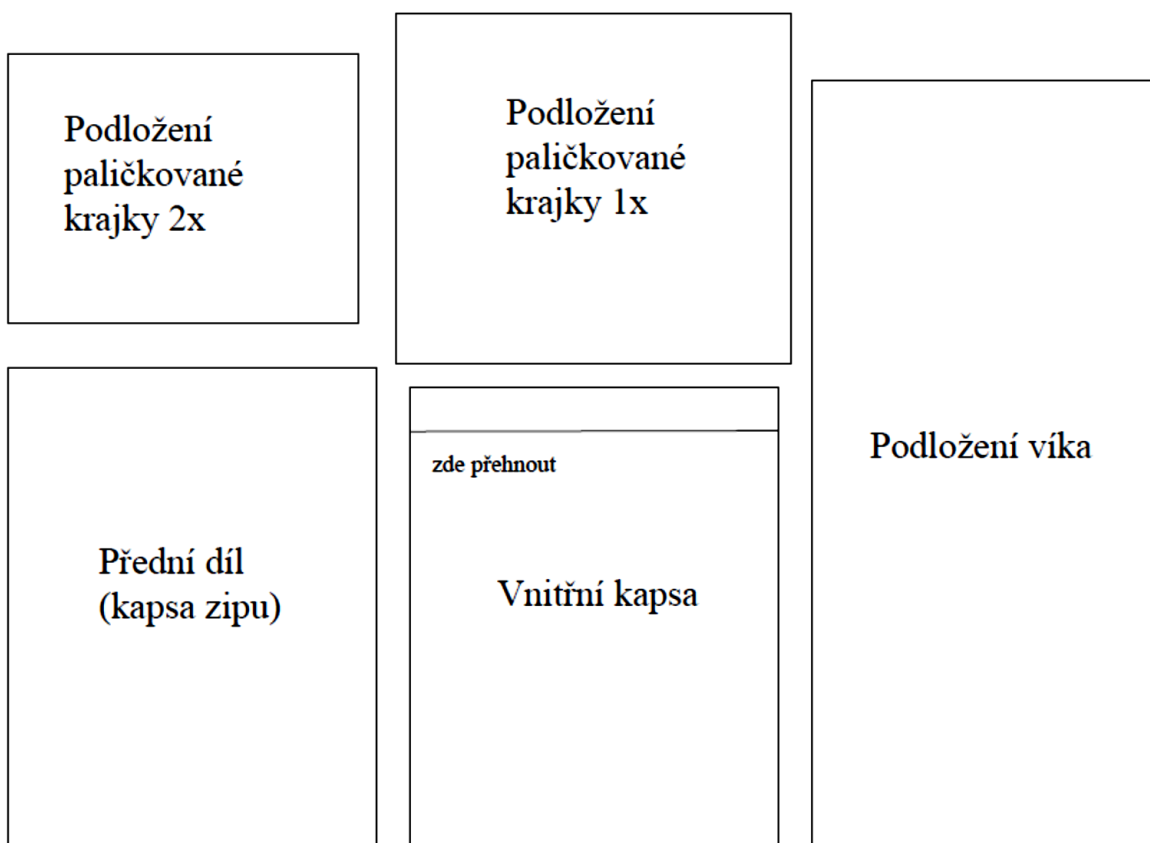
43

⁴³ Převzato z: Kozené pouzdro na nůž – Dílna – celý návod - MojeDílo.cz. - Správné místo pro dobré nápady [online]. Dostupné z: <http://mojedilo.ireceptar.cz/navody/kozene-pouzdro-na-nuz-1/vse>

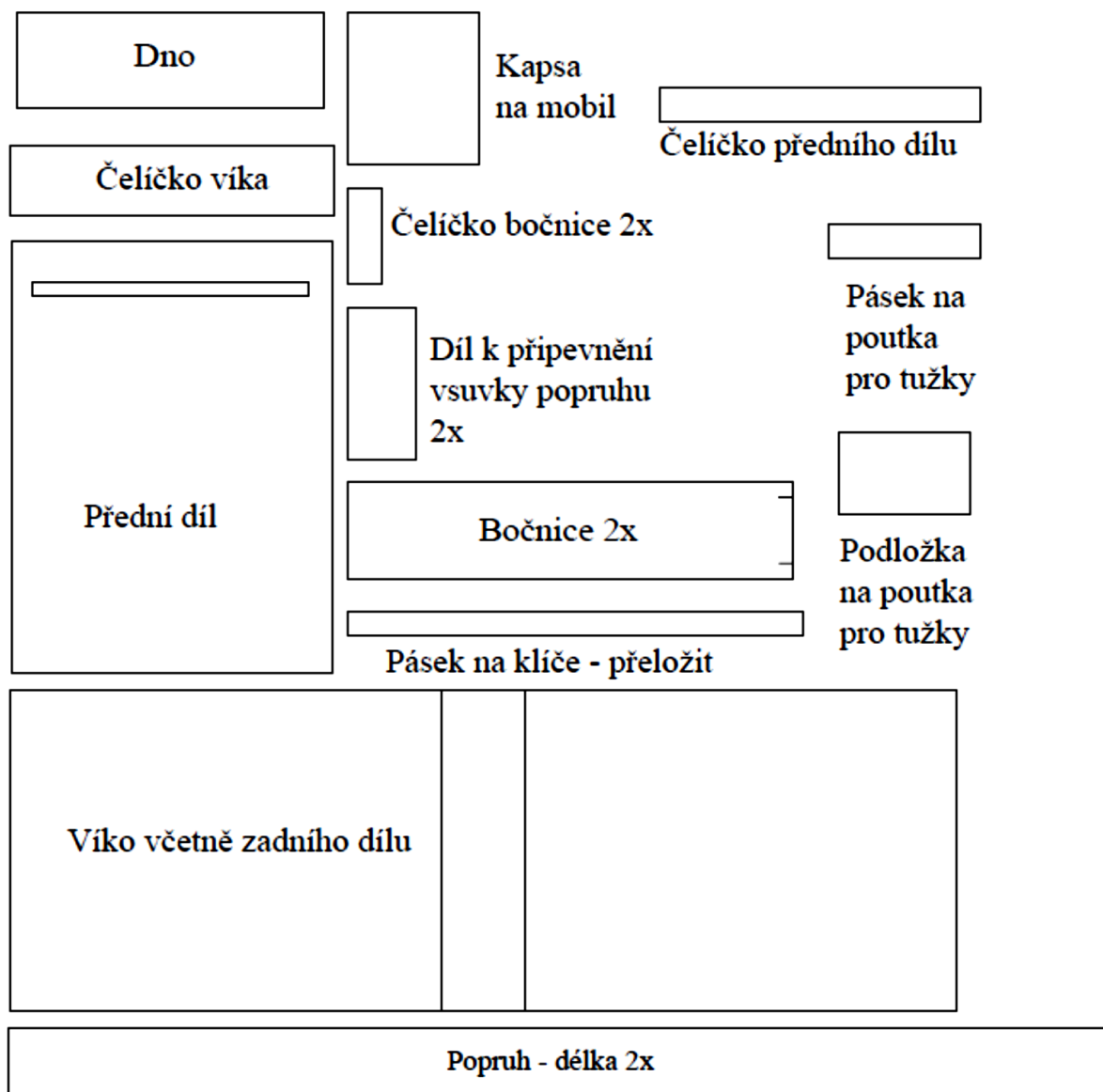
Střih tašky jsem konzultovala s paní Danou Sachlovou. Paní Dana pracuje již 50 let v kožedělném oboru. Momentálně je konzultantem u nejmenované firmy, která vyrábí různé ručně šité kožené doplňky. V této firmě má také uskladněny dva šicí stroje, na kterých jsme společnými silami sešivaly jednotlivé díly kožených tašek. Paní Dana má mnoho zkušeností a konzultace s ní mi pomohla vylepšit střih tašky. Konkrétně jsme společně upravily středový díl, který se rozdělil na 3 díly (dno a dvě bočnice). Aby se lépe vytvaroval zakulacený roh mezi dnem a bočnicí.

Nyní jsem mohla spočítat plošnou velikost všech střihů a nakoupit tak potřebný materiál.

Střih dílů podšívky v měřítku 1:5

Střih hlavních dílů v měřítku 1: 5

4.3 Nákup materiálů

Jako hlavní materiál tašek mi posloužila hovězí useň tříslučinněná oříškové barvy, 3-4 mm silná. Té byla použita $\frac{1}{2}$ tj. 2 m². Hovězí useň jsem kupovala u obuvníka Benjamin Hruběše (<https://www.fler.cz/ben-hrubes#info>). Pan Benjamin mi pomáhal při hledání vhodné literatury k literární části i při konzultaci nejvhodnějších materiálů při výrobě tašek.

Pro podšívkový materiál mi byla doporučena vepřovice 2-0,5 mm silná. Původně jsem uvažovala nad skopovicí, ale jak jsem se dozvěděla na konzultaci, skopovice má tendenci se v řezu často třepit. Vepřovice jsem koupila 3 kusy, každý po 1 m² v obchodě KARO (<http://www.karo-leather.com>).

Barevné kožené pásky, odstřížky kůží pro první paličkované pokusy, štípenku pro výrobu modelu tašky, obuvnické nitě (Synton odstíny:1002, 0106, 1091), kovovou karabinku, kovové vsuvky a přezky jsem zakoupila v obchodě pro řemeslníky.

Dále jsem potřebovala ostré šídlo, 2 jehly na kůži pro ruční šití, řezák a kovové pravítko. Jako tužidlo paličkovaných krajků mi postačil obyčejný lak na vlasy.

Lepidlo, výztuhu, magnety, zipy, použití šicího stroje a jiných nástrojů jsem měla domluvené s paní Danou.

4.4 Vyřezání jednotlivých dílů z kůží

Jako první jsem vyřezala díly z usně. Začala jsem třemi řemeny dlouhými 160 cm, protože jsem využila zarovnané strany púlené kúže. Poté přišly na řadu i ostatní díly tašek. U kůže se stříhy pokládají co nejúsporněji. Není zde nutné dodržování osnovy a útku jako při šití z látek, protože nic takového kůže nemá. Kůže se v příčném směru vytahuje více než ve směru podélném. Při práci s kůží musíme mít také stále na paměti, že se jedná o přírodní materiál. Pokud si vyčiněnou useň představíme zpět na zvířeti, tak kůže, která byla vytvarovaná podle tvaru těla zvířete, natahovala se při jeho pohybech, je nyní vyžehlena do roviny. Useň si stále tyto pohyby do jisté míry pamatuje. Proto pokud z ní část vyřezeme nebo odřezeme může sama různě pohnout a povolit.

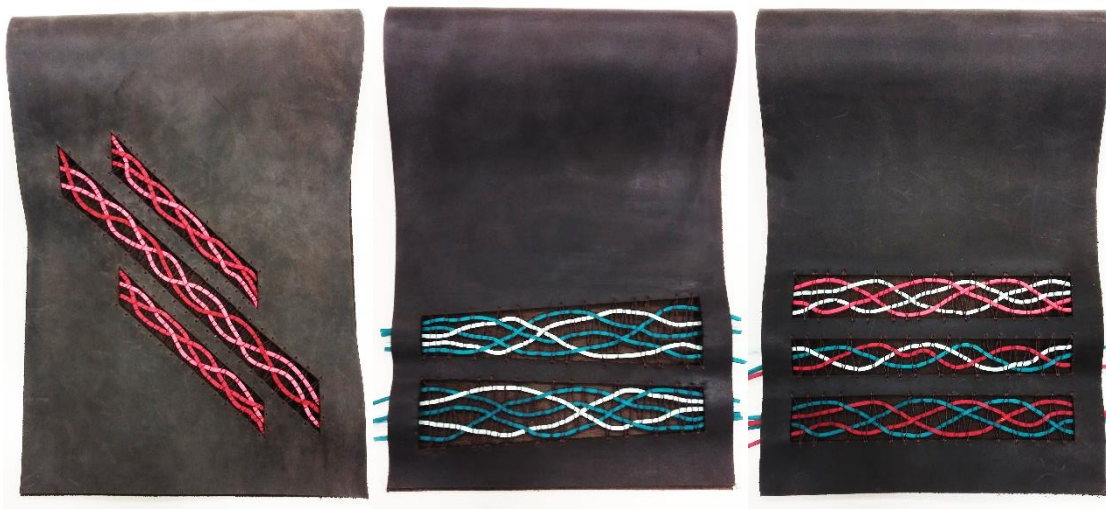
Díly z vepřovice jsou o něco větší než díly z usně, protože tenčí kůže je náchylnější na vytahování.

5 Paličkování

Do připraveného dílu, který byl zároveň víkem a zadním dílem jsem si nejprve vyřezala potřebné otvory pro krajku. Po připevnění kůže na herdu/podušku jsem umístila podvinek a připravila si potřebné otvory, kde jsem plánovala krajku přiháčekovat ke kůži. Největším problémem při paličkování do předem vyřezaného otvoru v kůži bylo krajku upaličkovat tak akorát utáženou, aby příliš nestahovala zbytek kůže nebo nebyla v otvoru naopak moc volná. Udržování správného napětí vodivého páru jsem si nejprve natrénovala na zkušebních vzorcích (obr. 6 až 8) o kterých jsem se již zmínila v kapitole 4.1.

Důležité také bylo počítat si správný počet křížení vodivého páru. Podle počtu otočení se lišily jednotlivé rozestupy mezi barevnými pásky kůže. Pro udržování správné velikosti otvoru jsem použila několik špendlíků, které kůži držely na správném místě (obr. 11 až 13) a nedovolovali tak přílišné utahování. Otvory pro přiháčekování byly vytvořeny ostrým šídlem. Takto v kůži vznikne otvor, ale zároveň se vlávka kůže posunou. Proto bych příště bych zvolila vyseknutí 1 mm velkého kruhového otvoru kovovým průbojníkem, aby otvor byl čisčí a v kůži méně znatelný.

Paličkování každého z vík trvalo přibližně 10 hodin. Všechny paličkované krajky byly po dokončení natuženy lakem na vlasy, aby se zvýšila jejich pevnost. Po dokončení paličky jsem vodivý pár vždy protáhla na rubovou stranu, kde jsem ho zauzlovala a zatavila. Barevné pásky kůží jsem nechala prozatím delší, aby byla krajka méně náchylná na přenášení.

Hotové víka tašek s paličkovanou krajkou připravené k další práci.

6 Šití

Při šití kůže je velice důležité lepidlo. Já jsem s paní Danou použila lepidlo podobné chemoprenu. Před sešíváním byly vždy jednotlivé díly k sobě přilepeny. Stehy jsou šity obuvnickou nití. Steh je minimálně zapošit a nitě zataveny. Barevné nitě jsem použila pouze při sešívání předního dílu a bočnic s dnem, při přišíití víka se zadním dílem k bočnicím s dnem, při přišíití dílů kůže pro vsuvky k popruhu a při prošíití samotného popruhu. Všechny stehy byly ihned po zašití zatlučeny kladívkem, aby si lépe sedly do kůže.

Jako první bylo nutné krajku nutné vypnout a podložit. Konce kožených pásků jsme seřízly a pak jsme s paní Danou všechna víka v místě krajky podleply vepřovicí. Pod krajkou tak prosvítala její rubová strana. Poté jsme krajku podložili papírovou výztuhou (obr. 14). Všechny hrany, které měly plynule navazovat byly seříznuté ostrým nožem, aby nevznikl skok/schodek mezi materiály (obr. 15). Na podšívku jsem před nalepením na víko nejprve umístila a do čelíčka zašila silný magnet o průměru 2 cm. Čelíčko = pruh kůže pro zabránění krabacení a kroucení hran tašky. Magnet je umístěný ve středu čelíčka, 2,5cm od spodního okraje. Teprve na tyto dvě vrstvy jsme nalepily podšívku víka, kdy rubová strana směřuje dovnitř tašky.

Vnitřní kapsa v tašce je pouze z jednoho dílu vepřovice. Horní část kapsy je seříznuta nožem do ztracena, přeložena, přilepena a zašita přibližně 0,5 cm od kraje. Pokud je taška bez dalšího rozšíření, je vespod přilepena k zadnímu dílu tašky. Poté jsou přilepeny i boky kapsy k tašce.

Tašky se mezi sebou liší pouze rozšířením vnitřního vybavení. Taška s červenou paličkovanou krajkou má kapsičku na telefon (obr. 16 a 17). Taška s modrou paličkovanou krajkou má uvnitř pásek s karabinou na klíče (obr. 18), tento pásek je zašit v čelíčku předního dílu tašky ještě před přilepením zadní části kapsy k přední. Taška s více barevnou paličkovanou krajkou má uvnitř poutka na tři tužky (obr. 19 a 20).

Z předního dílu tašky jsem podle šablony vyřízla otvor pro zip. Tuto vyříznutou část jsem seštípla na stroji a použila jako držátko jezdece zipu. Zip byl nejprve přilepen do vyříznutého otvoru a pak zašit (obr. 21). Na rubové straně tohoto dílu jsem si vyznačila správné umístění magnetu, které jsem si překontrolovala s víkem tašky, aby se magnety vzájemně přitahovaly. Zadní část kapsy je z vepřovice, ve vrchní části je přišíto čelíčko předního dílu pouze na spodní hraně. Pak je zadní část kapsy přilepena

k přední části po obvodu, včetně magnetu. Magnet je zalepen ve středu toho dílu 2,5 cm od spodního okraje. 5 cm od spodního okraje je celý přední díl i s kapnou zalepen a prošit.

Boční díly a dno sem z obvodu sešitípla na stroji (obr. 22). Bočnicím jsem v horní části přilepila a přišila po horním okraji čelička. V dolní části jsem bočnice nastříhla podle šablony. V mezi části jsem ho přilepila ke dnu (obr. 23). Díky tomu spojení se lépe vytvaruje zakulacený roh tašky.

Poté jsem na bočnice přišila barevnou nití kožené díly s kovovými vsuvkami (obr. 24). Do koženého dílu jsem nejprve kovovou vsuvku zalepila a až potom jsem ji přilepila k bočnici a přišila. Barevné nitě jsem volila podle barvy kožených pásků. Taška číslo tři, která obsahuje všechny barevné pásky je šita vrchní nití červenou a spodní modrou, což na tašce vytváří zajímavý efekt.

Sešití celé tašky dohromady bylo velice obtížné, proto jsem to raději nechala na paní Sachlové a její kolegyni. Nejprve jsme připravily přední díl a bočnice s dnem, které jsme k sobě přilepily, aby se správně vytvaroval roh tašky (obr. 25 a 26). Pak jsme tuto část sešily (obr. 27.), horní okraje tašky byly zpevněny zapožitím. Stejným způsobem jsme přilepily zadní část, k již sešitému kusu tašky a opět sešily (obr. 28 až 30). Všechny stehy jsme zatloukli kladívkem, pro lepší pevnost a vzhled (obr. 31). Všechny rohy jsem osekala pomocí vysekávacího nože a kladívka, aby byly rohy všechny stejně kulaté (obr. 32).

Nyní už zbývalo pouze prošit popruhy v příslušné barevnosti, vložit přezku, provléknout je vsuvkami a zašít.

Hotové tašky v dílně u paní Sachlové.

Závěr

Při své práci mi záleželo hlavně na praktickém využití tašek. Propojení paličkované krajky a kůže vypadá elegantně, vkusně a velice zajímavě.

Barevnost, kterou jsem se zvolila by se dala upravit, aby se více zavděčila svým vzhledem i mužům. V tom případě by se mohla zvolit taška v různých odstínech hnědé, béžové i černé. Záleží na kombinaci kůže, podšívky, kožených pásků a šití.

Pokud by se tašky měly vyrábět ve větším množství, bylo by vhodné pořídit si na jednotlivé stříhové díly tašek vysekávací nože. Výroba by se tak urychlila a zpřesnila. Vnitřní vybavení tašek by bylo vhodné uzpůsobit požadavkům zákazníka, pro jeho spokojenost. Pokud bych se rozhodla takovéto tašky vyrábět, rozhodně bych nezůstala pouze u jednoho tvaru, ráda bych aby zákazník měl na výběr zhruba ze dvou tvarů (na výšku a na šířku) a dvou velikostí (malá a velká). Výroba krajek je časově náročná. Cvikem by se dala zdokonalit její výroba a také by se zrychlila. Jako i ostatní řemesla i toto vyžaduje praxi, píli a zkušenost.

Během konzultací s panem Hrubešem i paní Sachlovou jsem se dozvěděla několik typů pro práci s kůží, které se dají získat až praxí. Prozradili mi také několik zajímavostí, které jsem se při svém studiu kůže v žádné knize nedočetla. (Kupříkladu se paní Sachlová zmínila, že nejdražší psí kůže kolem 15. století byla z psů s co největším počtem jizev – čím více jizev, tím byla kůže dražší.) Tyto konzultace a praxe obou mých konzultantů mi byly velikou pomocí při mé vlastní tvorbě z kůže.

Myslím si, že se mi můj stanovený cíl práce – propojení kůže a textilní techniky – podařilo splnit. Na zkušenosti získané při práci s kůží bych ráda navázala při své další tvorbě.

Seznam použité literatury

KUBELKA, Václav. *Zpracování kůže v dějinách lidstva, I. díl*. Brno, 1947

KUBELKA, Václav. *Zpracování kůže v dějinách lidstva. II. díl*. Brno 1948

FLORIÁNOVÁ, Olga, *Kůže: zpracování a výrobky*, 1. vyd. Praha: Grada, 2005

KUBÁT, Ladislav a PAŘILOVÁ, Hana. *Kůže, usně, kožešiny a kožené výrobky: textilní zbožíznalství*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013

BAJZÍK, J., MÚČKA, P., *Chemická technologie kůže I pro II, a III, ročník SPŠ koželužské*, Praha 1987

Činění kůží a kožešin | livinghistory.cz. livinghistory.cz [online]. Dostupné z: <https://livinghistory.cz/node/410>

Ötzi: Archeologický detektivní příběh [film]. Režie: Christiane Sprachmann. Rakousko, 2011

VEVERKA, Václav. *Odborná nauka obuvnická*. Praha: Emanuel Stivín, 1913

BLAŽEJ, Anton a kol., *Technologie kůže a kožešin*, Praha 1984

MEŘÍNSKÁ, Jarmila, ŠPRYNC, Eduard. *Materiály pro výrobu galanterního zboží pro I. a 2. ročník SPŠ kožařské*, Praha, 1979. s. 50

DOMANJOVÁ, Ivana. *Paličkování III. krajky z netradičních materiálů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4779-8.

Příznaky nemoci [online]. Dostupné z: <http://www.symptomy.cz/anatomie/cevy/cevy.jpg>

PORUCHY TVORBY VZRUCHU. Dostupné z: <http://www.ekg.kvalitne.cz> [online]. [cit. 2017-06-03].

Kožené pouzdro na nůž – Dílna – celý návod - MojeDílo.cz. MojeDílo.cz - Správné místo pro dobré nápady [online]. Copyright © 2017 [cit. 03.06.2017]. Dostupné z: <http://mojedilo.ireceptar.cz/navody/kozene-pouzdro-na-nuz-1/vse>

Související literatura

Vladislava Krajčová, *Vliv vosků v konzervačních přípravcích na vlastnosti usní.*

Diplomová práce uložená na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně, Brno 2011.

MASNER, Liboslav. *Koželužství: vydělávání a barvení kožišin: výroba náhražek usní.* 1. vyd. Gottwaldov: Tisk, 1948.

TOMEŠ, Pavel. *Vyrábíme z kůže a jiných materiálů.* Praha: Portál, 2002.

Nápady – hry – tvořivost. ISBN 80-7178-520-2.

MASNER, Liboslav. *Německé koželužství.* Česko: L. Masner, 1948.

OTTIGER, Helmut a Ursula REEB. *Vydělávání kůží a kožešin,* 1. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5138-2

TOMÍŠEK, Miroslav. *Učebnice koželužství: učební text pro průmyslovou školu koželužskou a kožařskou.* 1. vyd. Praha: SNTL, 1955.

OSBORNE, Richard. *Things to make with LEATHER.* 2. vyd. California, 1973.

Stručný historický vývoj. e-LTex [online]. Dostupné z:

<http://www.skolatextilu.cz/clanky/15/textilni-terminologie-zboziznalstvi/kuze-a-kozesiny/>

Koželužství v historii – Různé – Domácí koželužství. Hlavní strana – Domácí koželužství [online]. Dostupné z: <http://www.kozeluzstvi.cz/ruzne/kozeluzstvi-v-historii.html>

Vše o kůži | Ing. Michal Pavlát – prodej hovězích usní. [online]. Dostupné z:

<http://www.kuzepavlat.cz/vse-o-kuzi.html>

Přílohy

Příloha A – Obrazová dokumentace k literární části

Příloha B – Návrhy tvarů tašek a vík

Příloha C – Dotazník: Kožené brašny, tašky a kabelky

Příloha D – Počítačové návrhy tvaru a umístění paličkované krajky

Příloha E – Podvinky

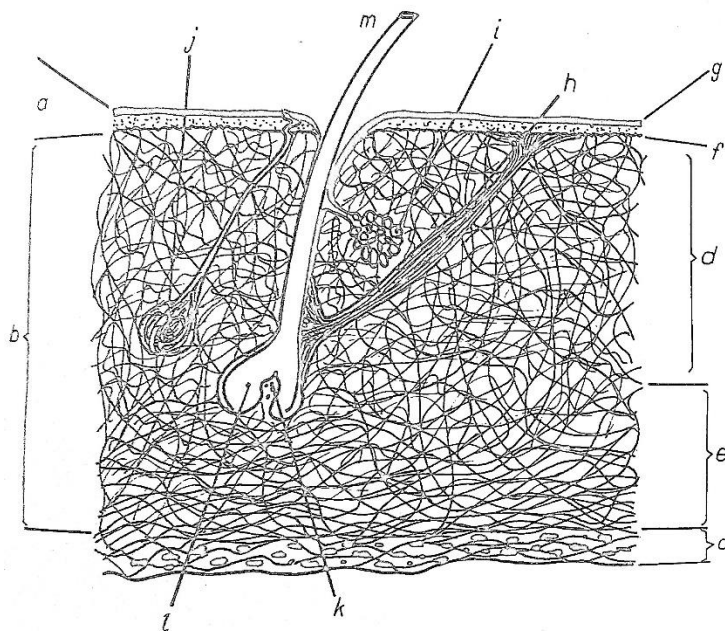
Příloha F – Vlastní fotodokumentace k praktické části

Příloha A – Obrazová dokumentace k literární části

Vrtání dírek do sandálů ve starém Egyptě. Freska v hrobě Rekh-mi-Re, 18. dynastie (asi 1450 př. Kr.). The Metropolitan Museum of Arts, New York. Ciba Rdsch. 1943.

Obr. 1. Freska v hrobě Rekh-mi-RE.⁴⁴

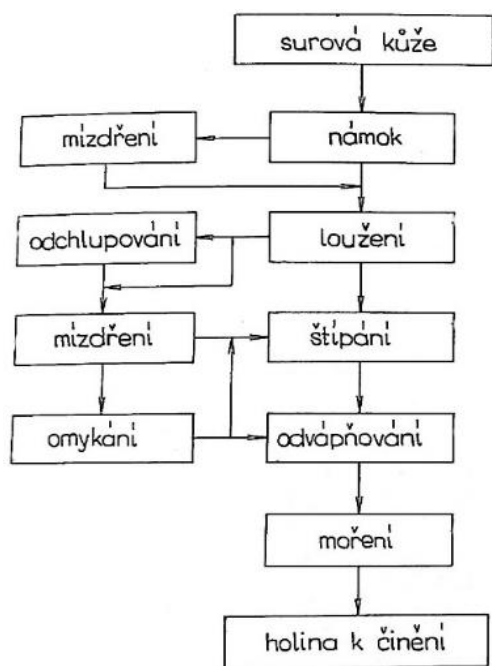

Obr. 1/1. Zjednodušené znázornění příčného řezu hovězinou
a – epidermis; *b* – korium;
c – podkožní vazivo; *d* – papilární vrstva;
e – retikulární vrstva; *f* – Malpighiova vrstva; *g* – rohovitá vrstva; *h* – sval erector pilli; *i* – mazová žláza; *j* – potní žláza;
k – papila; *l* – chlupová cibulka; *m* – chlupový stvol

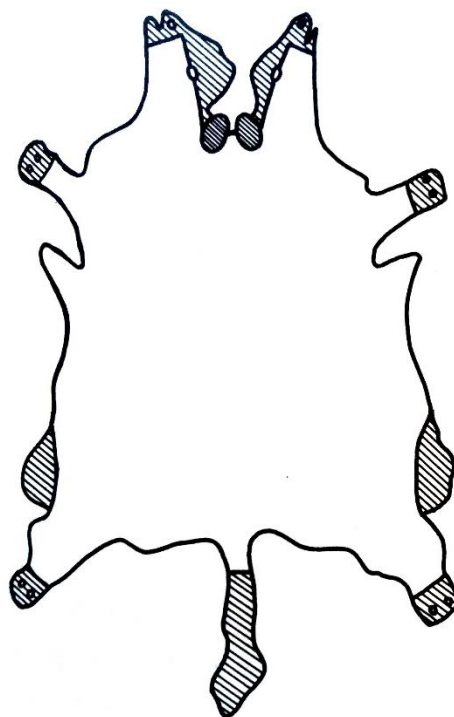
Obr. 2. Příčný řez hovězí kůží.⁴⁵

⁴⁴ Převzato z: KUBELKA, Václav. *Zpracování kůže v dějinách lidstva, I. Díl*. Brno, 1947 s.

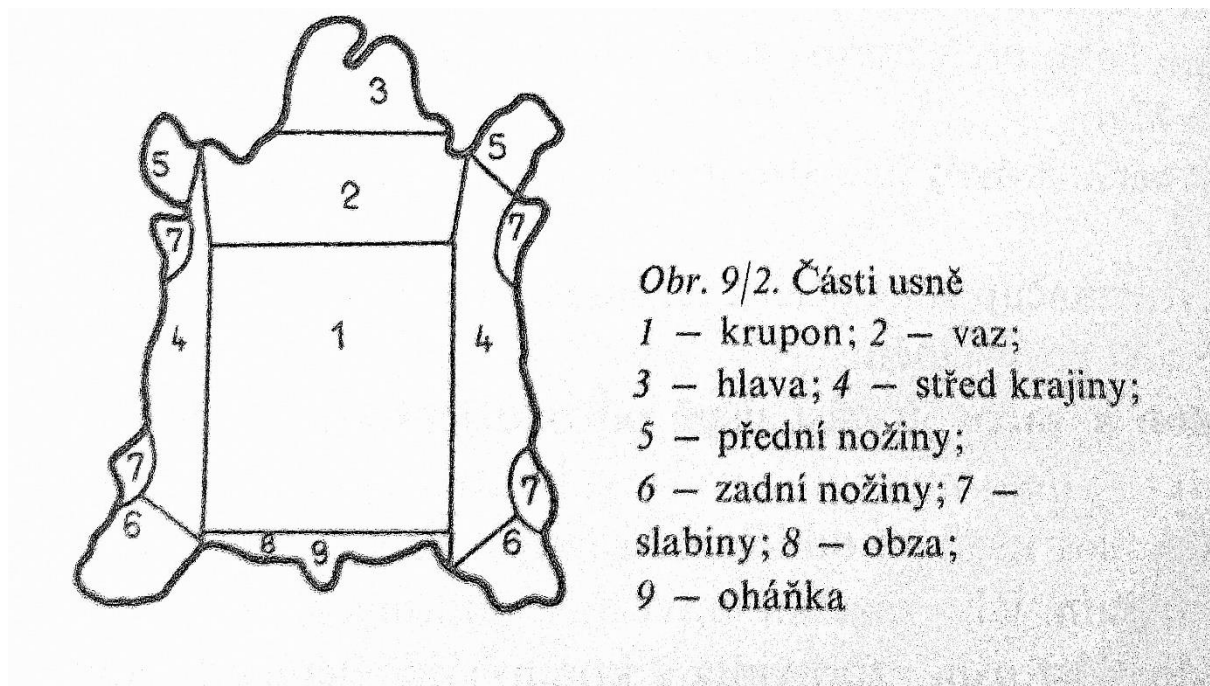
⁴⁵ Převzato z: BLAŽEJ, Anton a kol., *Technologie kůže a kožešin*, Praha 1984, s. 15-17, s. 17

Obr. 3. Schéma mokrých procesů.⁴⁶

Obr. 4. Vyšrafované části jsou ořezávané.⁴⁷

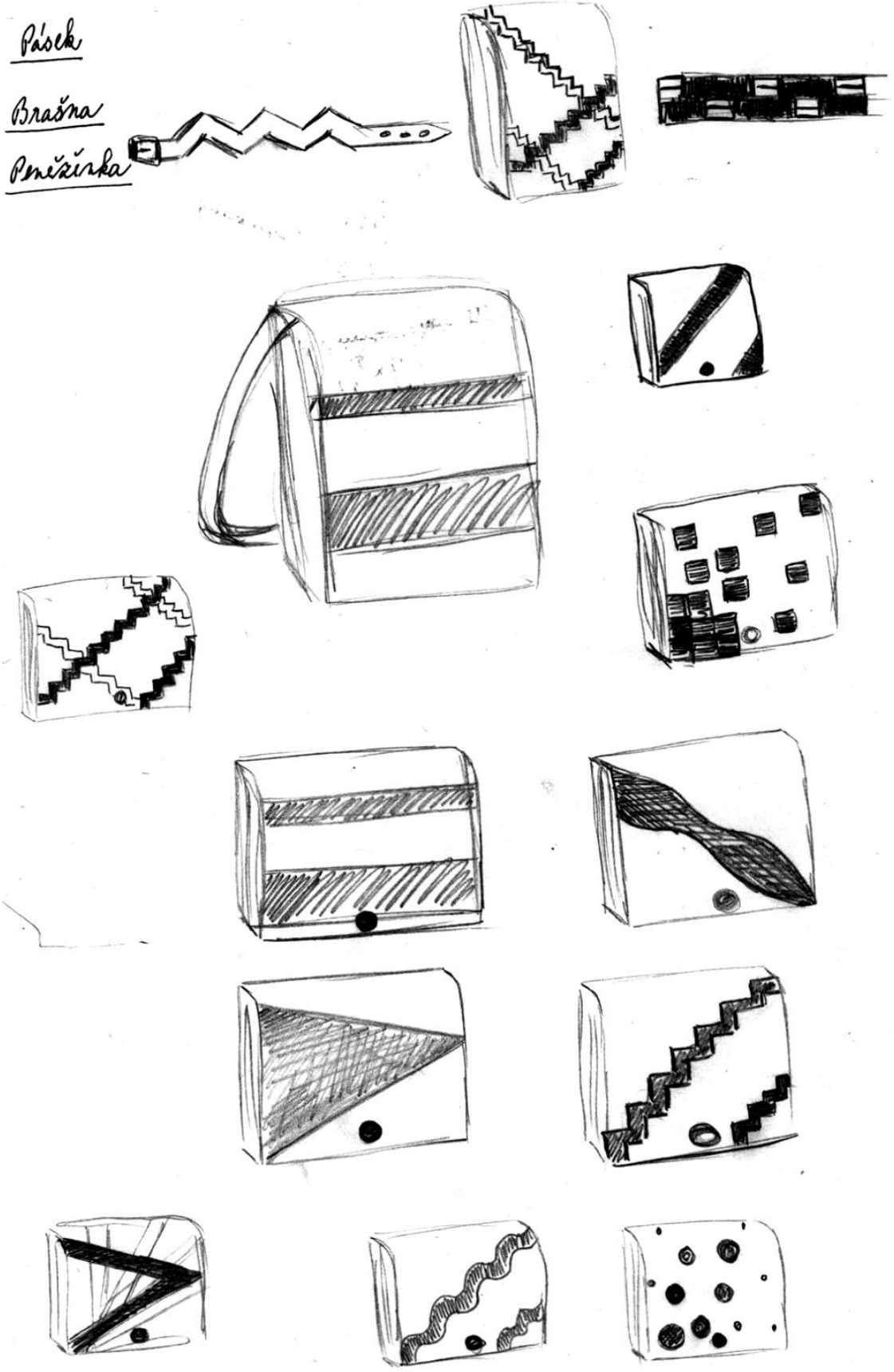
Obr. 5. Jedna z možností, jak se dá useň krájet.⁴⁸

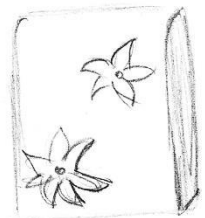
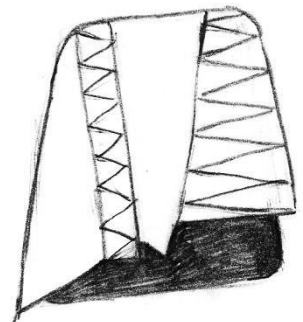
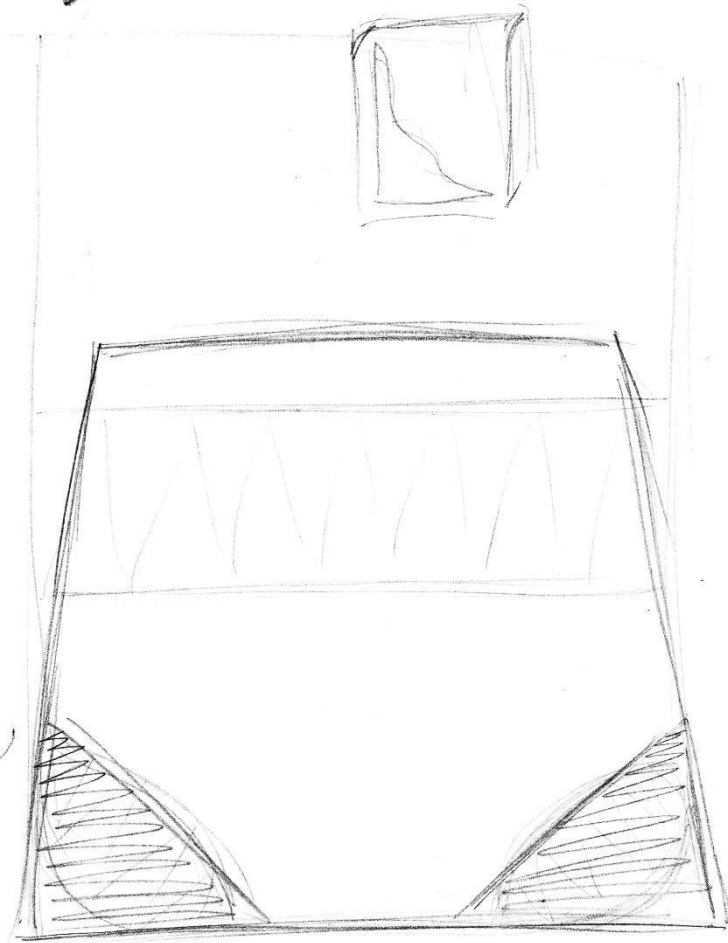
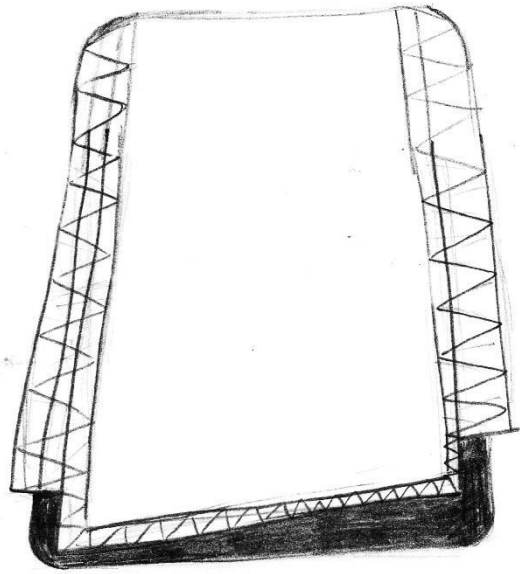
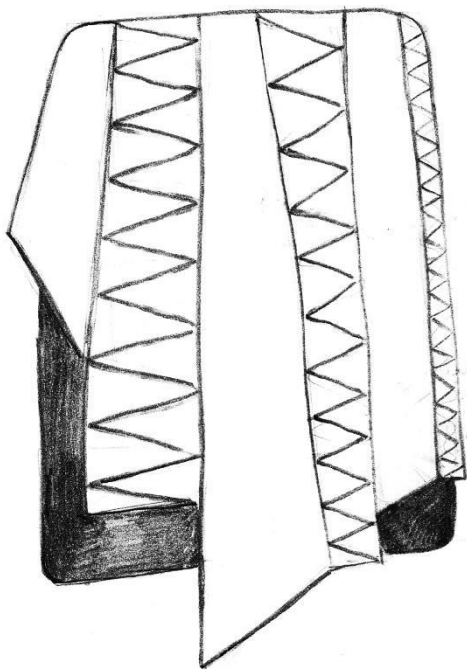
⁴⁶ Převzato z: BLAŽEJ, Anton a kol., *Technologie kůže a kožešin*, Praha 1984, s.122

⁴⁷ Převzato z: BLAŽEJ, Anton a kol., *Technologie kůže a kožešin*, Praha 1984, s.44

⁴⁸ Převzato z: BLAŽEJ, Anton a kol., *Technologie kůže a kožešin*, Praha 1984, s.235

Příloha B – Návrhy tvarů tašek a vík

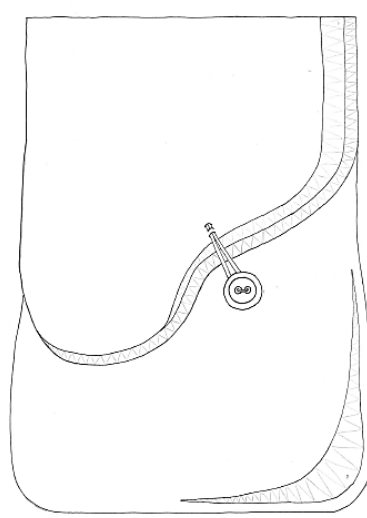
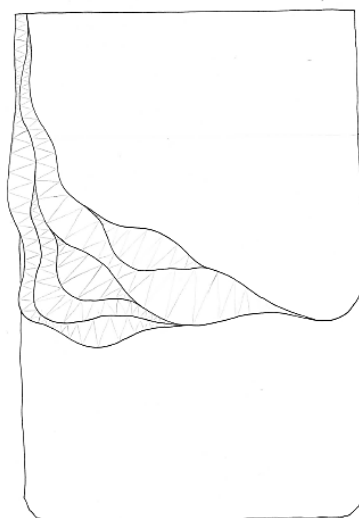
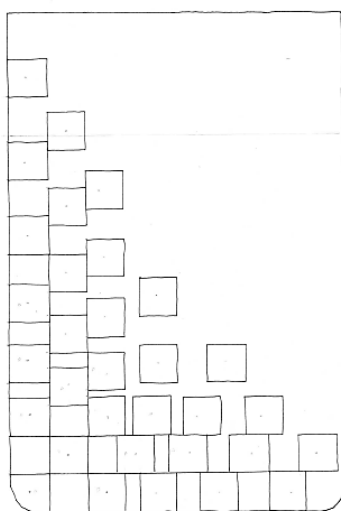
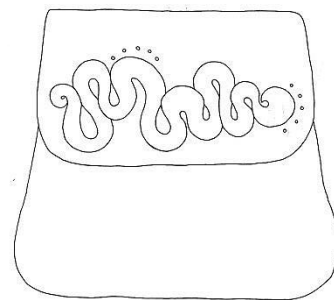
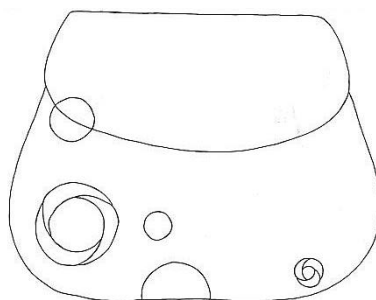
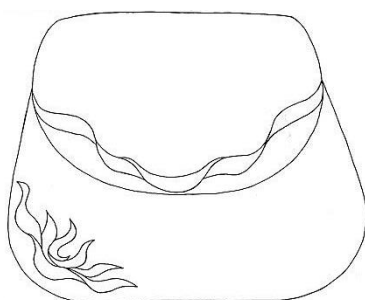
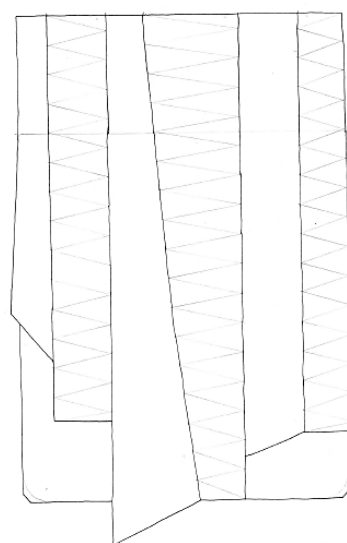
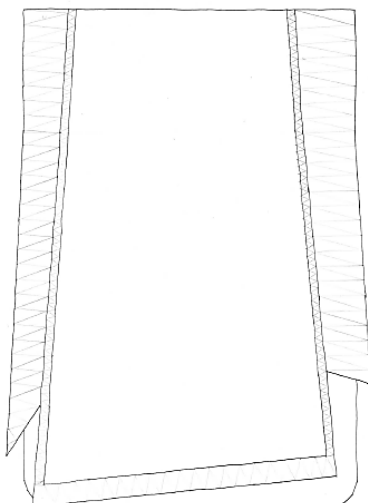
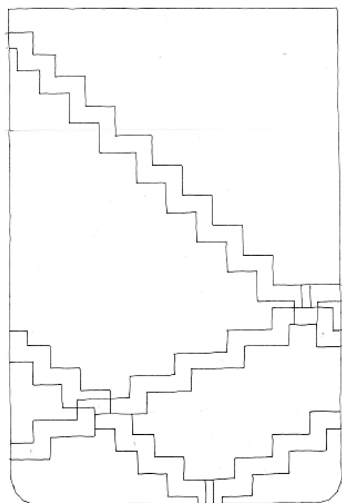

Skici upravené v počítači

Návrhy tvarů vík s paličkovanou krajkou

Příloha C – Dotazník: Kožené brašny, tašky a kabelky

1. Vlastníte koženou tašku nebo kabelku?

- Ano
- Ne
- Mám v plánu si ji pořídit
- Jsem proti výrobkům z kůže

2. Měli byste zájem o originální tašku/kabelku s nějakým zajímavým prvkem?

- Ano
- Ne
- Jiná odpověď

3. Z jakého materiálu tašku/kabelku preferujete?

- Obyčejná látka
- Technická látka (odolná textilie)
- Kůže
- Koženka
- Kombinace různých materiálů
- Jiná odpověď

4. Při výběru tašky/kabelky Vás nejvíce zajímá:
(Můžete zvolit i více odpovědí)

- Vzhled
- Praktičnost
- Cena
- Výrobce
- Značka
- Jiná odpověď

5. Čím by pro Vás měla být taška vizuálně zajímavá?

- Barva
- Tvar
- Zajímavá aplikace/prvek na ní
- Jiná odpověď

6. Líbí se Vám spíše:

- Geometrické motivy
- Florální motivy
- Konkrétní motiv (zvíře, nápis...)
- Kombinace
- Nic
- Jiná odpověď

7. Kolik byste byli ochotni zaplatit za RUČNĚ vyrobenou tašku s ORIGINALNÍM motivem/aplikací? (Velikost na desky A4. Materiál kůže)

- Do 1.000 Kč
- 1.000 – 2.000Kč
- 2.000 – 3.000Kč
- Do 5.000Kč
- Do 10.000Kč
- Nic

8. V následujících otázkách vás poprosím o několik osobních informací. Jste:

- Žena
- Muž

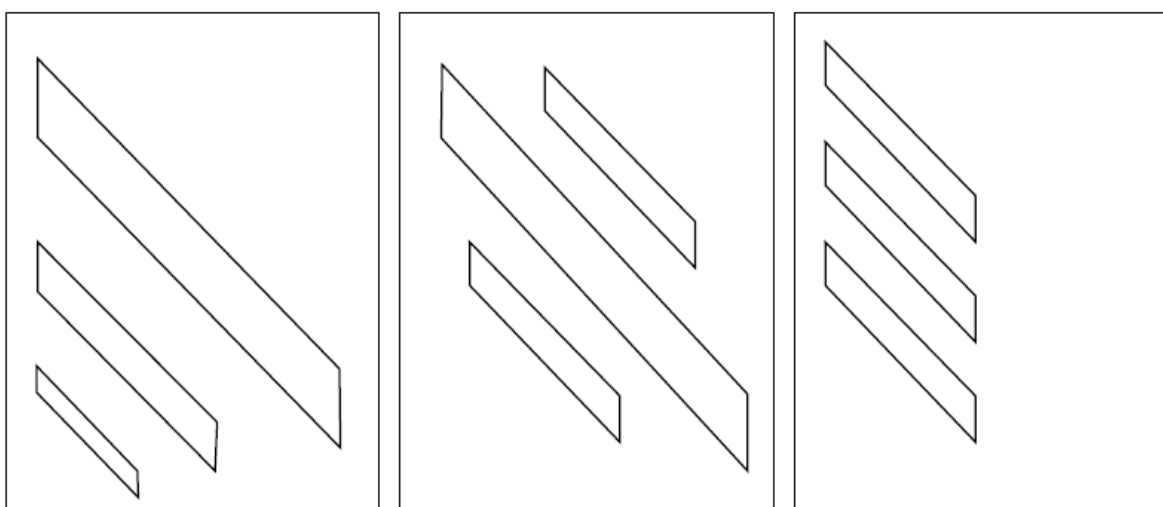
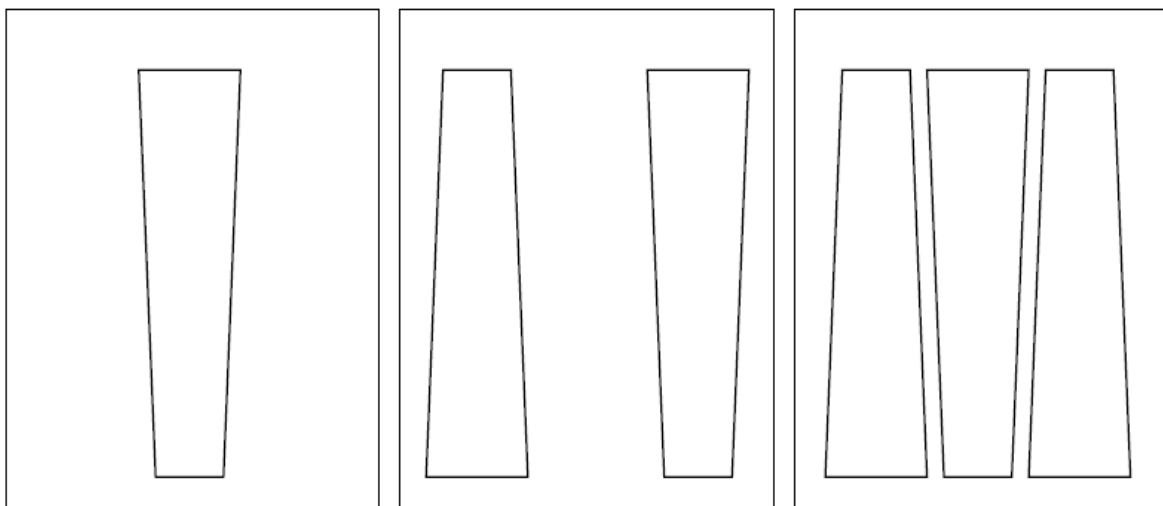
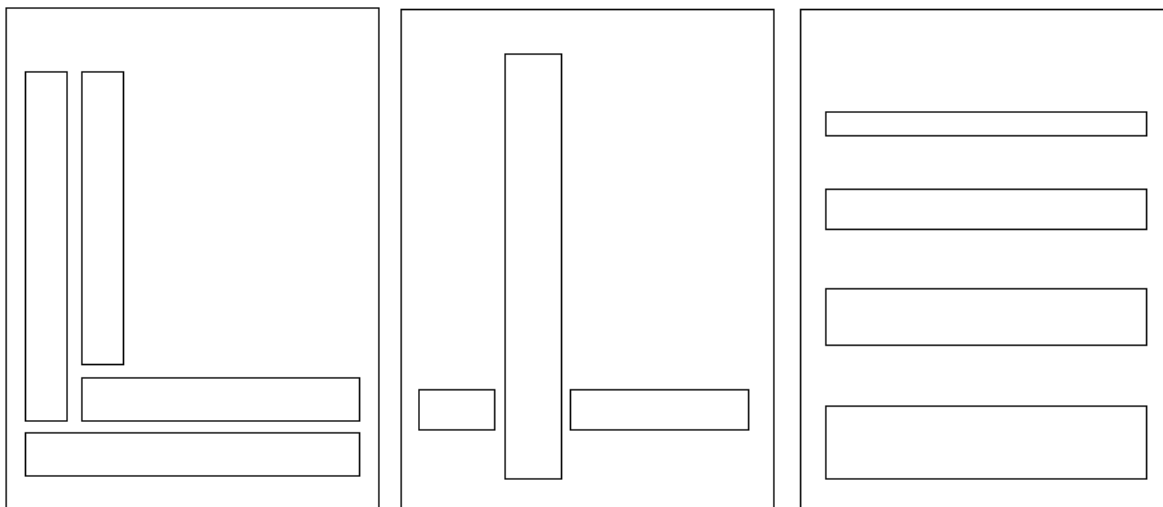
9. Momentálně jste:

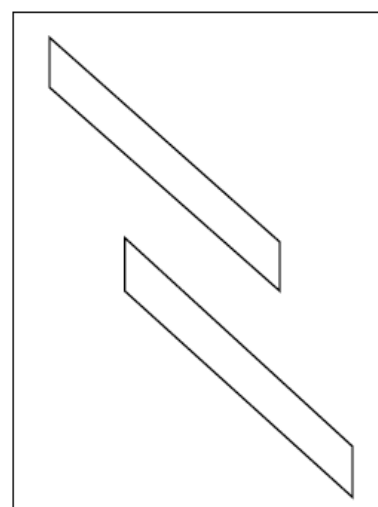
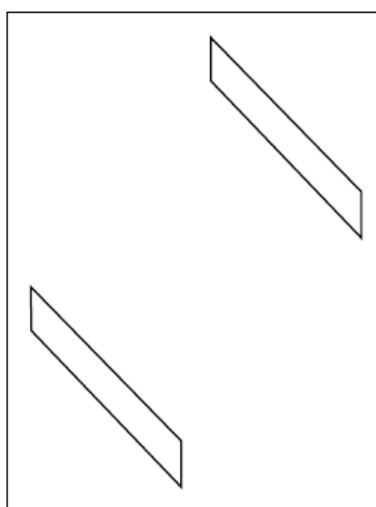
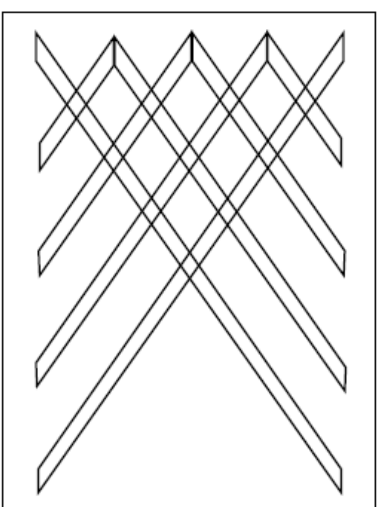
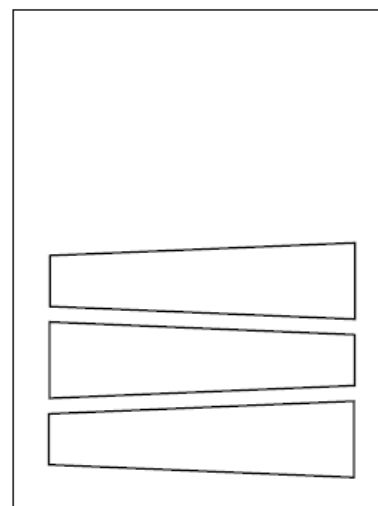
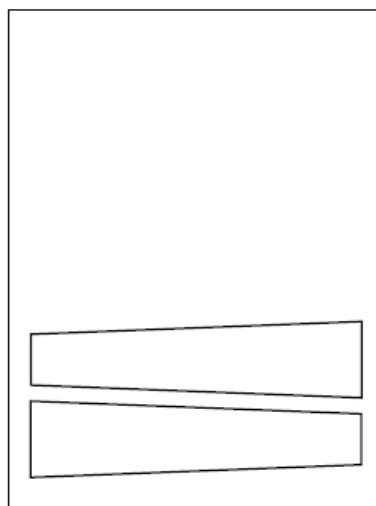
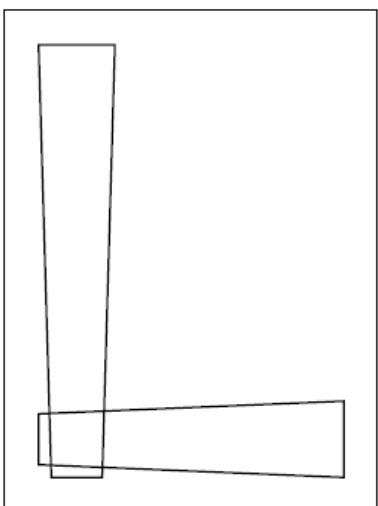
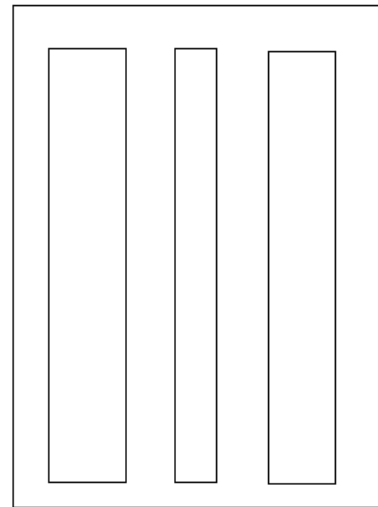
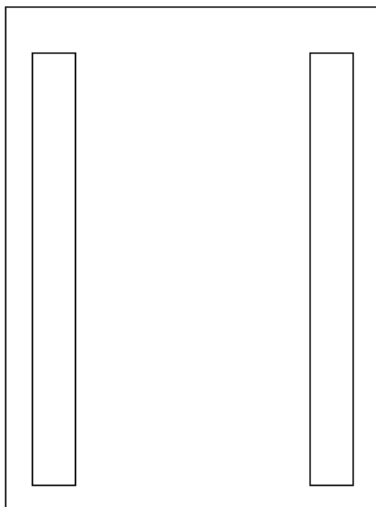
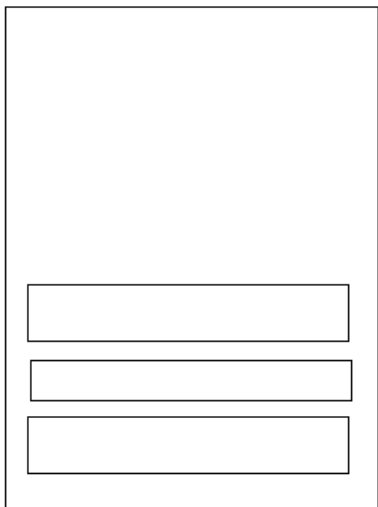
- Student
- Pracující student
- Pracující
- Nezaměstnaný

10. Jaký je Váš věk?

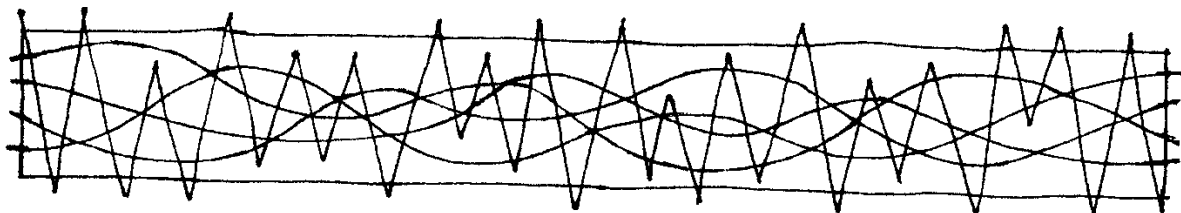
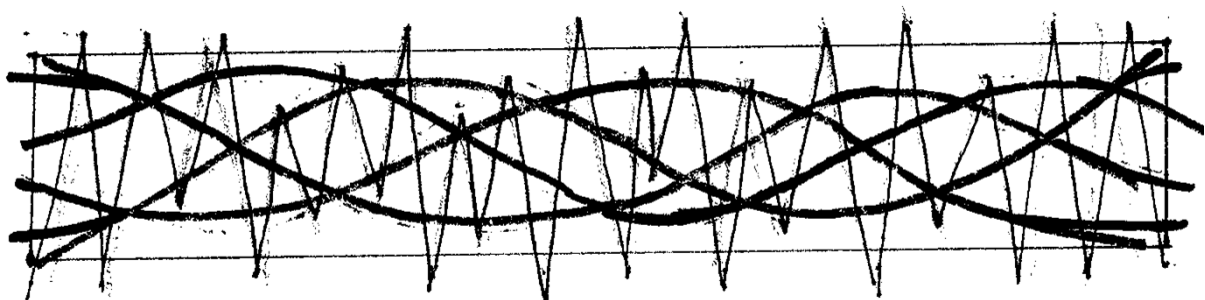
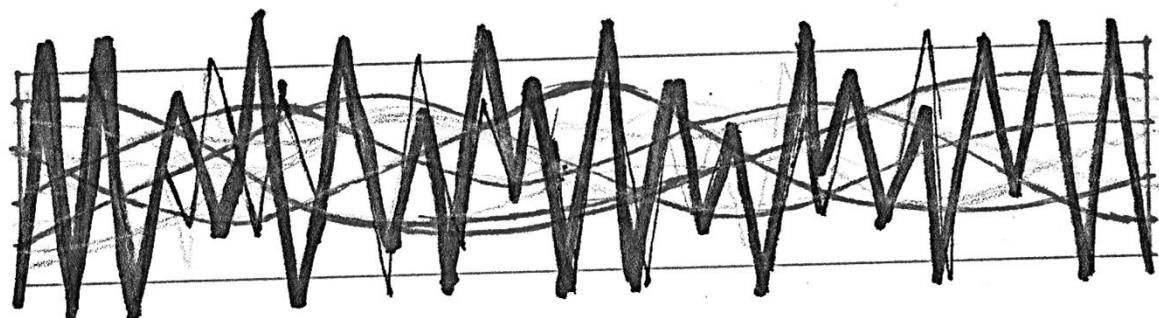
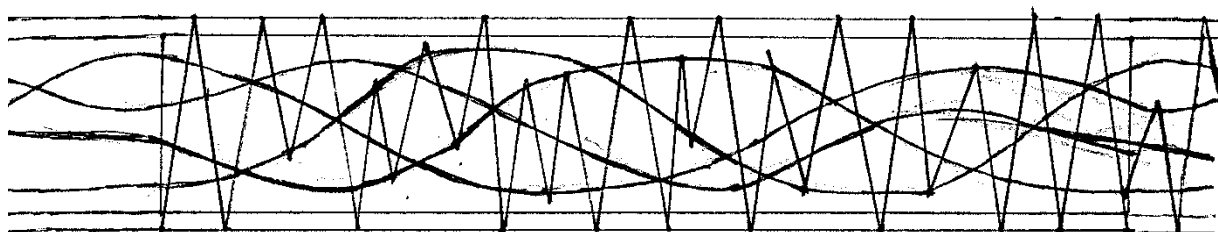
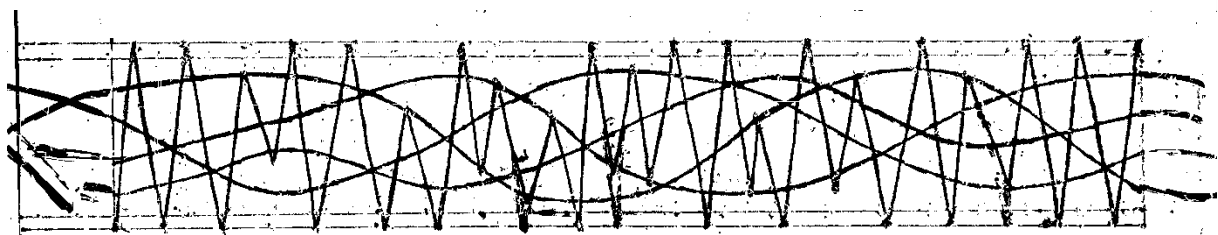
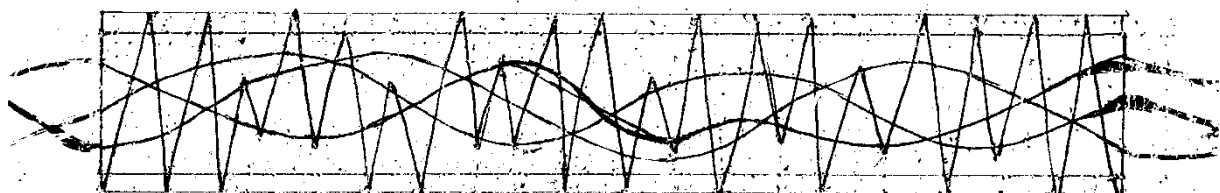
- 0-15
- 16-20
- 21-25
- 26-30
- 31-40
- 41+

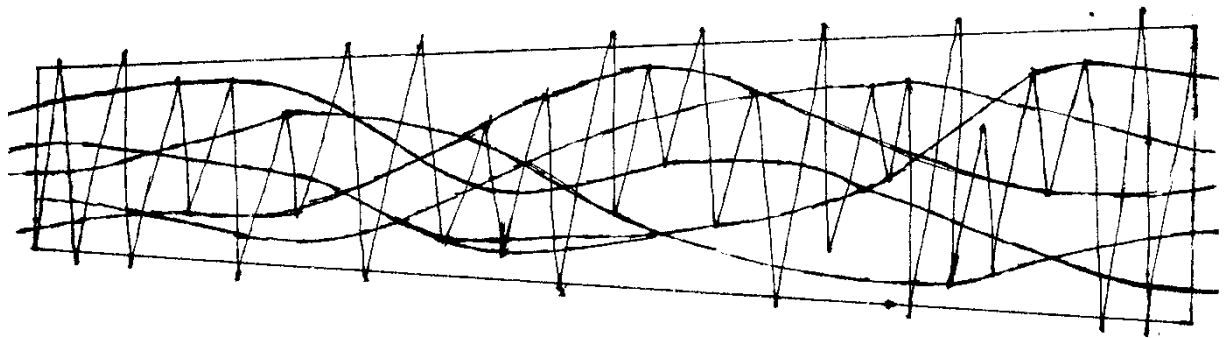
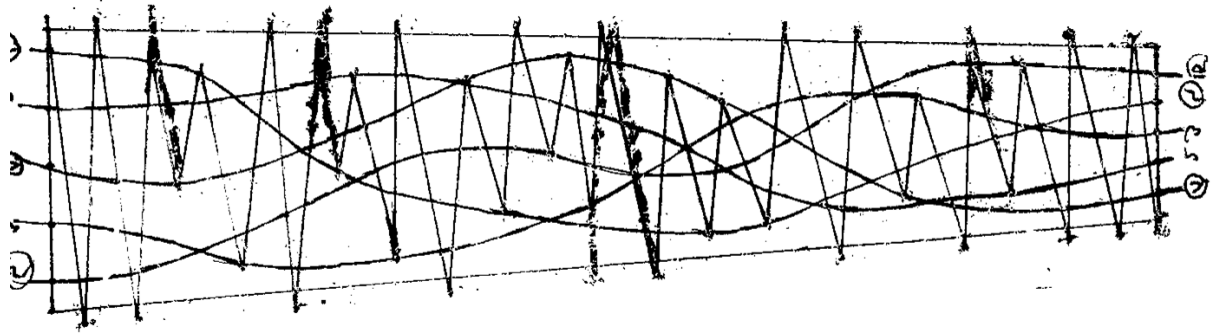
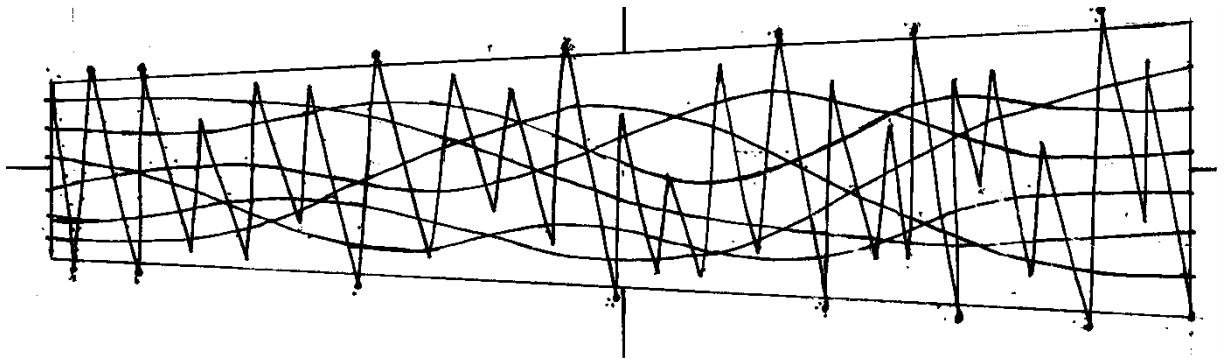
Příloha D– Počítačové návrhy tvaru a umístění paličkové krajky

Příloha E – Podvinky

Příloha F – Vlastní fotodokumentace k praktické části

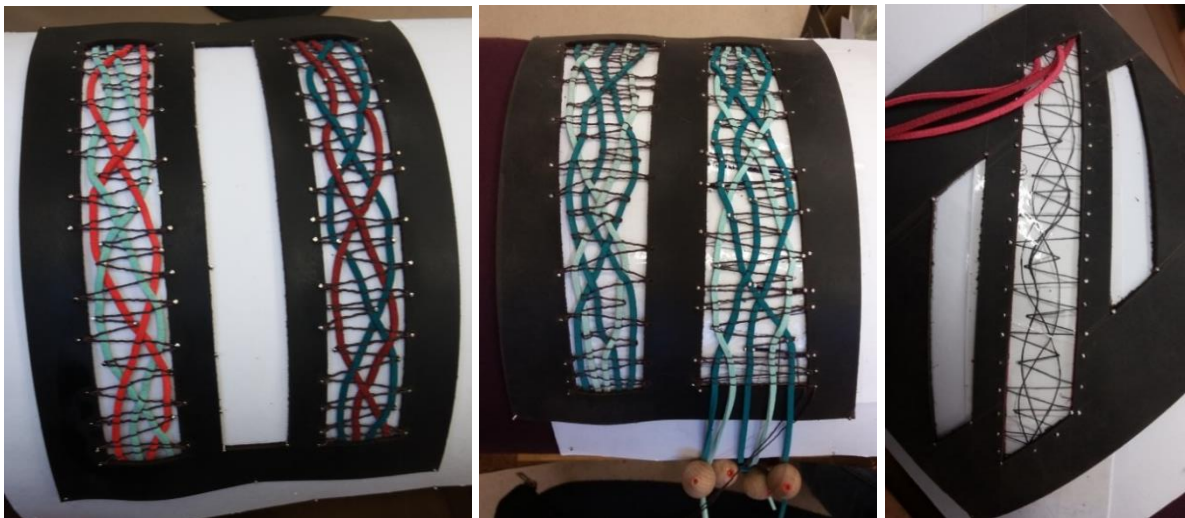
Obrázek 1 – Nůž a kožené pouzdro – přední strana.

Obrázek 2 – Nůž a kožené pouzdro – zadní strana.

Obrázky 3-5 – První pokusy propojení paličkované krajky a kůže.

Obrázky 6-8 – Ověření paličkovaného motivu ze stejných materiálů, jaké jsou použity na taškách.

Obrázky 9 a 10 – Upravený model tašky, ručně sešívány.

Obrázek 11 a 12 – Udržování stejného výřezu v kůži.

Obrázek 13 – Udržování stejného výřezu v kůži.

Obrázek 14 – Lepení papírové výztuhy pro lepší vypnutí paličkované krajky.

Obrázek 15 – Seříznutí hrany vepřovice.

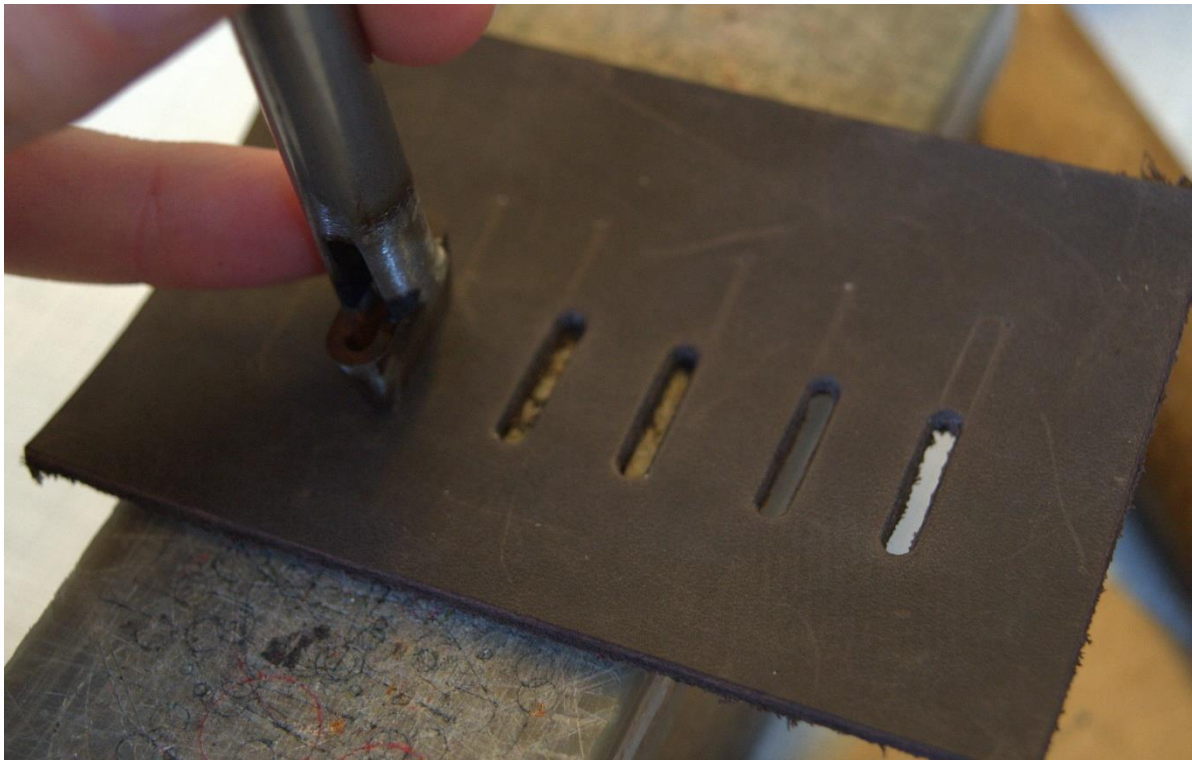
Obrázek 16 – Přišití kapsy na telefon.

Obrázek 17 – Kapsa na telefon.

Obrázek 18 – Karabina na klíče.

Obrázek 19 – Vyseknutí otvorů pro pásek, který tvoří očka pro uchycení tužek.

Obrázek 20 – Vložení pásku pro tužky.

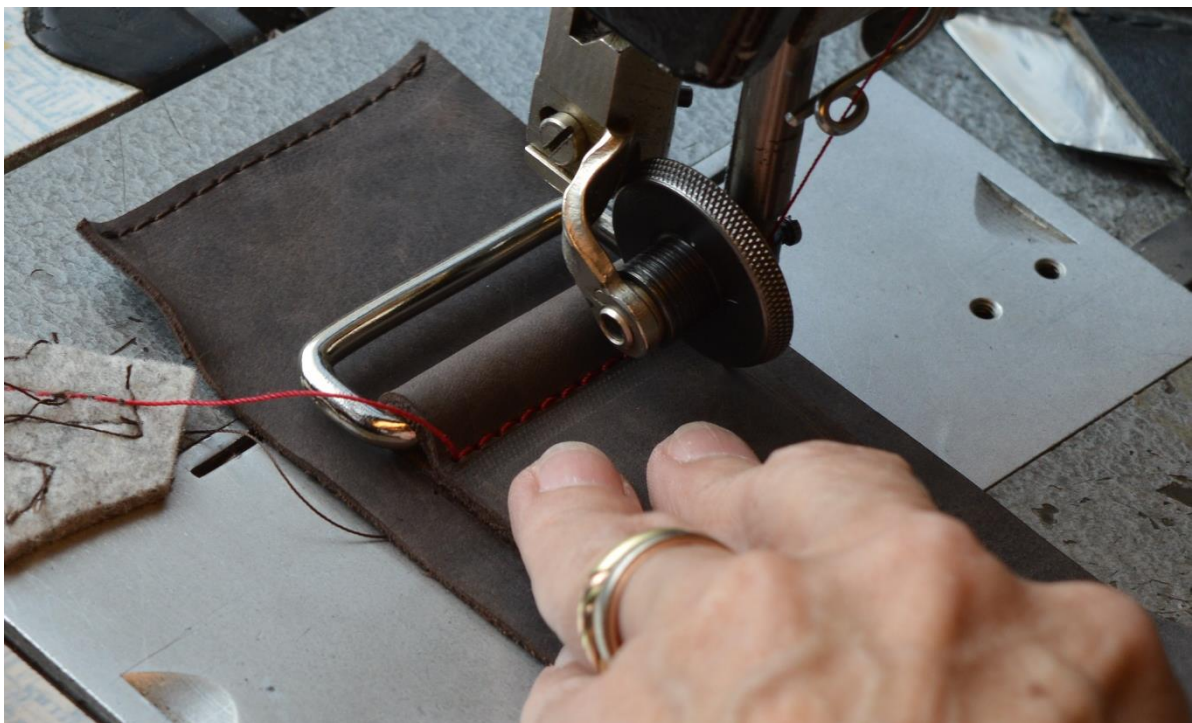
Obrázek 21 – Přední díl tašky s připraveným zipem pro kapsu.

Obrázek 22 – Sešití dno a bočnic po obvodu, přibližně 1-1,5 cm. Na obrázku je dno i s přiloženou sešitnou částí usně.

Obrázek 23 – Slepění bočnice a dna.

Obrázek 24 – Přišití vsuvky pro popruh.

Obrázek 25 – Lepení předního dílu k bočnici s dnem

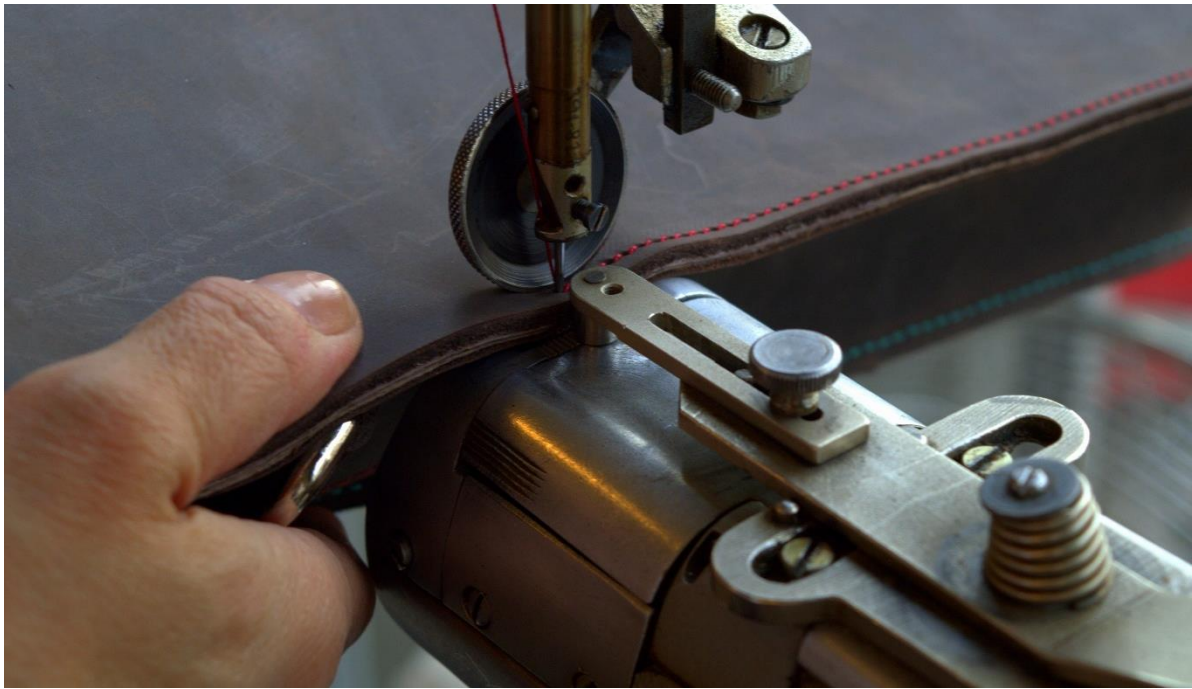
Obrázek 26 – Detail rohu tašky

Obrázek 27 – Sešítí hotového předního dílu a bočnic s dnem.

Obrázek 28 – Sešítí zadního dílu a bočnic s dnem.

Obrázek 29 – Detail prošití.

Obrázek 30 – prošití víka s paličkovanou krajkou.

Obrázek 31 – Zatloukání stehů.

Obrázek 32 – Detail vysekávacího nože.

Obrázky 33 až 49 – Hotová kolekce Propojení

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.